

Matematika

III qism

2

novda
edutainment

@ELEKTRON_DARSLIKBOT dan yuklab olindi.

I. V. Repyova

Matematika

2-sinf

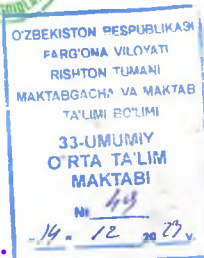
III qism

Umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun darslik

Ta'limni rivojlantirish markazi qoshidagi ilmiy-metodik kengash
tomonidan tavsiya etilgan

Toshkent – 2023

@ELEKTRON_DARSLIKBOT dan yuklab olindi.

UO'K: 51(075.3)
KBK 22.1ya72
R 42

Repyova I.V.
Matematika. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 2-sinfi uchun darslik, 3-qism /
I.V.Repyova, Y.V.Zemlina. – Toshkent: "Novda Edutainment". 2023. – 104 b.

Taqrizchilar:

- N. M. Usmanova –** MMTV tasarrufidagi PMTIDUMning oliy toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi;
- O. Sh. Yevstavyeva –** MMTV tasarrufidagi PMTIDUMning 1-toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi;
- M.M.Umarova –** Toshkent shahridagi 222-umumiy o'rta ta'lim maktabi 1-toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi;
- M.I.Xujayeva –** Toshkent shahridagi 142-umumiy o'rta ta'lim maktabi 1-toifali boshlang'ich sinf o'qituvchisi.

Shartli belgilar:

**Og'zaki
topshiriq**

**Daftarda
ishlang**

**Mantiqiy
topshiriq**

**Juft bo'lib
ishlang**

Uyga vazifa

Eslatma: O'lovch birliklaridan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "O'zbekiston Respublikasida kattalik birliklarini qo'llash to'g'risida"gi 10.01.2018-yil 21-sonli qaroriga muvofiq foydalanildi.

ISBN 978-9943-9713-3-2

© I.V.Repyova
© "Novda Edutainment", 2023

@ELEKTRON_DARSLIKBOT dan yuklab olindi.

Salom, aziz bolajonlar!

Uchinchi qismda biz geometriya – matematikaning shakllar va ularning xossalarini o'rganuvchi sohasi bilan duch kelamiz. Biz turli shakllarning xossalarini aniqlaymiz, shakllarni bir-biri bilan solishtirishni o'rganamiz. Yangi matematik amal – ko'paytirish bilan tanishamiz. Uning qo'shish bilan qanday bog'langanligini bilib olamiz. Bundan tashqari, siz matematika san'at bilan qanday bog'langanini va matematika kundalik hayotda, muloqotda va mehnat faoliyatida qanday qo'llanilishini bilib olasiz.

73. To'g'ri chiziq, nur, kesma

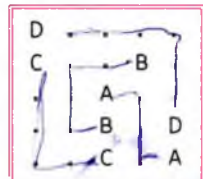
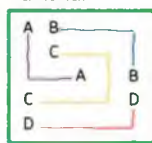
Yondosh mavzu:
peyzaj.

Chiziq, nuqta,
kesma, nur, to'g'ri chiziq.

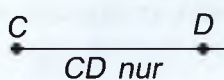
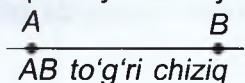

Bir xil harflarni to'g'ri chiziqlar yordamida tutashtiring, bunda to'g'ri chiziqlar bir-biri bilan kesishmasin.

Namuna:

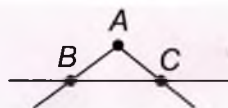

1. Rasmlarni ko'rib chiqing. To'g'ri chiziq, kesma va nurlarda qanday umumiylik bor? Ular nimalari bilan farqlanadi?

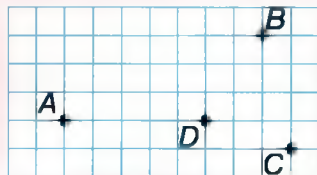

To'g'ri chiziq ikkala tomonidan ham chegaralanmagan.
Nur bir tomondan nuqta bilan chegaralangan.
Kesma ikkala tomonidan nuqta bilan chegaralangan.

2. Chizmadan qanday kesma, nur va to'g'ri chiziqlarni topish mumkin? Ularni ayting.

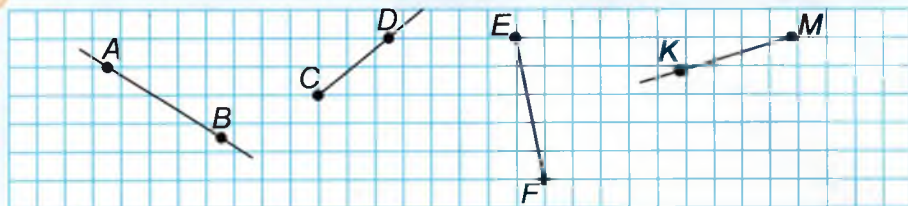

3. Daftaringizga rasmda ko'rsatilgani kabi nuqtalarni belgilang. AB to'g'ri chiziq va CD kesma o'tkazing. To'g'ri chiziq bilan kesma kesishadimi?

4. Peyzajning xomaki nusxasini tayyorlash uchun rassom 3 kun ishladi. Birinchi kun u 2 h 40 min, ikkinchi kun 2 h 25 min, uchinchi kun 2 h 20 min ishladi. Shu uch kunda u hammasi bo'lib qancha vaqt ishlagan?

5. Rasmda qanday chiziqlar keltirilgan?

6. a) Daftaringizga O nuqtani belgilang. Bu nuqta orqali nechta to'g'ri chiziq o'tkazish mumkin?
b) Daftaringizga A va B nuqtalarni belgilang. Bu ikki nuqta orqali nechta to'g'ri chiziq o'tkazish mumkin?

7. Misollarni yeching va rasmning to'liq bo'lmagan, tugallanmagan varianti yoki qismi qanday atalishini bilib oling.

A $300 + 380$
R $600 - 200$
U $180 + 250$
T $470 - 390$

S $185 + 555$
L $698 - 309$
CH $157 + 386$

543	680	389	80	740	430	400	672
-----	-----	-----	----	-----	-----	-----	-----

8. Uch xonali sonlarni o'sib borish tartibida joylashtiring va rasmning xomaki nusxasi yana qanday atalishini bilib oling.

A $(650 - 370) - 250$
I $(900 - 300) + 200$
E $(620 + 150) - 480$

S $(150 + 350) - 140$
Z $850 + (900 - 840)$
K $900 - (140 + 250)$

9. Bir suratni chizish uchun 28 quti, ikkinchi surat uchun esa 12 quti ko'p bo'yoq kerak bo'ladi. Ikkinchi surat uchun necha quti bo'yoq kerak bo'ladi?

74. Yassi sirtlar. Tekislik

Yondosh mavzu:
naturmort.

Yassi shakl,
perimetr.

Sudoku

4		2	3
	3		1
1		3	
3	4		2

1. Bu yerda qanday hajmli jismlar tasvirlangan?

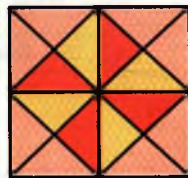
Yassi sirt – bu bukilmagan sirt.

Tekislik – bu turli tomonlarga cheksiz davom etuvchi yassi sirt.

2. Yassi sirt uchburchaklardan hosil qilindi.

- Turli rangdagi uchburchaklardan nechtdan kerak bo'ladi?
- Bu sirtga hammasi bo'lib nechta uchburchak kerak bo'lgan?
- Och qizil uchburchak sariq rangdagi uchburchaklardan nechta ko'p?
- Bu yerda nechta kvadrat tasvirlangan?

3. Rasmlarda tekislik ko'p hollarda qog'oz varag'i ko'rinishida tasvirlanadi. Ushbu shaklni daftaringizga chizib ko'ring.

4. Naturmortli rasmning bo'yi 3 dm 5 cm, eni esa undan 1 dm qisqa. Rassom rasmni yupqa ramkaga joylashtirishni xohlaydi. Unga uzunligi 1 m bo'lgan reyka yetadimi?

5. Rasm chizish uchun ishlatiladigan bo'rlar solingan kichkina qutichada 36 rangdagi, o'rtacha qutichada esa undan 12 ta ko'p rangdagi bo'rlar bor. Agar katta qutichada kichkina va o'rtacha qutichalarda birgalikda qancha bo'lsa, shuncha bo'r bo'lsa, katta qutichada necha rangdagi bo'r bor?

6. Ifodalarning qiymatlarini kamayish tartibida joylashtiring va rangli bo'rlarda rasm chizish usuli qanday atalishini bilib oling.

A	250 + 350	L	120 + 190
S	690 - 120	E	900 - 550
P	800 - 70	T	240 + 180

7. Hisoblang.

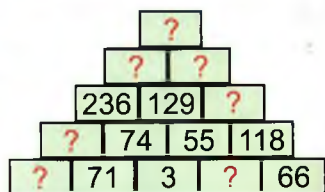
5 yuzl. 4 o'nl. 2 birl. + 3 yuzl. 9 o'nl. 8 birl.
 8 yuzl. 4 o'nl. 3 birl. - 2 yuzl. 8 o'nl. 7 birl.
 4 yuzl. 3 birl. + 2 yuzl. 9 o'nl.
 8 yuzl. - 4 yuzl. 2 o'nl. 3 birl.

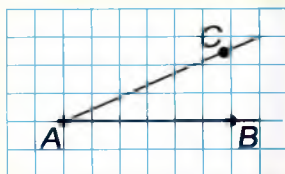
8. Aziza gullar aks etgan naturmort chizdi. U 7 ta lolaqizg'aldoq, ulardan 3 ta kam moychechak va 8 ta ko'p atirgul rasmini chizdi. Aziza hammasi bo'lib nechta gul rasmini chizgan?

Yondosh mavzu:
grafika.

O'tkir, to'g'ri,
o'tmas burchaklar.

1. AB va AC kesmalar tekislikni nechta qismga bo'ladi?

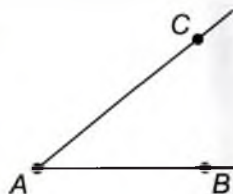

Burchak – bu tekislikning bir nuqtadan chiquvchi ikki nur orasidagi qismi.

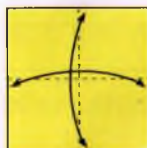
AB va AC nurlar – burchak tomonlari.

A nuqta – burchakning uchi.

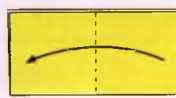
Belgilanishi: $\angle BAC$ yoki $\angle A$.

2. Bir varaq qog'oz oling. Uni teng ikki buklang, keyin yana teng ikki buklang. Hosil bo'lgan burchak to'g'ri burchak deb ataladi.

1

2

3

3. To'g'ri burchakni topish uchun goniya (to'g'ri burchakli chizg'ich) dan foydalaniladi. Goniya yordamida berilgan burchaklardan qaysilari to'g'ri burchak ekanini aniqlang.

4. Ko'rgazmada 118 ta rasm namoyish etildi. Ulardan 48 tasi rangli qalamlar bilan bajarilgan, ulardan 14 ta kam rasm oddiy qalamda, qolganlari esa rangli bo'rlarda bajarilgan. Nechta eksponat rangli bo'rlarda chizilgan?

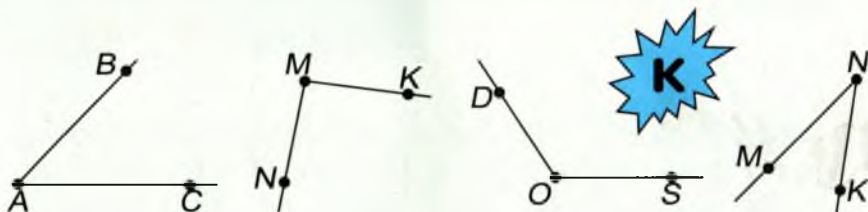
5. Matndan noma'lum kattalikni toping.

a) Malikada x ta rangli qalam bor edi. U qalamlardan 8 tasini yo'qotdi. Keyin yana 12 ta rangli qalam sotib oldi. Endi unda 26 ta qalam bo'ldi.

b) Ko'rgazmada x kishi bor edi. Bir soat ichida ko'rgazmaga 58 kishi keldi, 47 kishi esa qaytib ketdi. Bir soatdan keyin ko'rgazma zallarida 117 kishi bo'ldi.

6. Agar burchak to'g'ri burchakdan kengroq bo'lsa, u o'tmas burchak deb ataladi. Agar burchak to'g'ri burchakdan torroq bo'lsa, u o'tkir burchak deb ataladi. Quyidagi burchaklar orasidan o'tkir va o'tmas burchaklarni toping.

7. Rasmdagi qaysi shakllar sizga ma'lum? Nechta doira, uchburchak va to'rtburchaklar tasvirlanganligini sanang va yozing. "Ko'z bilan chamalab", yuqorigi to'rtburchakning burchaklari qanday ekanini aniqlang. Goniya yordamida o'zingizni tekshiring.

8. Tenglamalarni yeching.

$$x + 245 = 854$$

$$670 - y = 267$$

$$z - 563 = 179$$

9. Ixtiyoriy uchburchak yasang. Uning tomonlari uzunliklarini o'lchang va perimetrini toping. Bu uchburchakning burchaklari qanday?

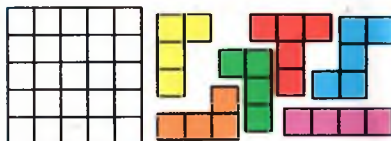
76. To'g'ri to'rtburchak va kvadrat

Yondosh mavzu:
plakat.

To'g'ri burchak, tomoni,
tomonlari uzunliklari.

Maydonni shakllar bilan to'ldiring.

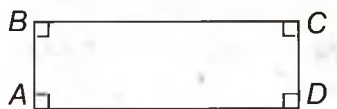

1. Plakatda qanday shakllarni ko'rish mumkin?
Paletka yordamida har bir ko'pburchak qanday burchaklarga ega ekanini aniqlang.

2. Daftaringizga to'g'ri to'rtburchak va kvadrat chizing. Ularning burchaklarini paletka yordamida o'lchang. To'g'ri to'rtburchak va kvadratning burchaklari haqida qanday xulosa qila olasiz?

To'g'ri to'rtburchak – bu barcha burchaklari to'g'ri burchak bo'lgan to'rtburchak. Kvadrat – bu barcha tomonlari teng bo'lgan to'g'ri to'rtburchak.

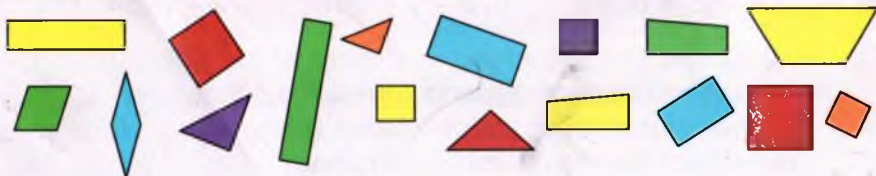
ABCD to'g'ri to'rtburchak

KLMN kvadrat

3. Rasmda nechta to'g'ri to'rtburchak bor? Ulardan nechitasi kvadrat?

4. *BCFK* kvadrat yasang. Uning barcha tomonlarini yozing. *BC* tomon uzunligini o'lchang. Qolgan tomonlar haqida nima deyish mumkin?

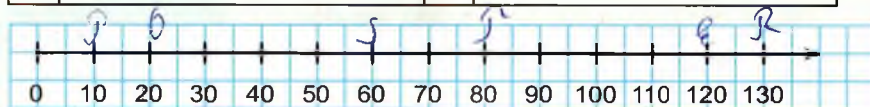

5. Devorga osilgan plakat uzunligi 65 cm va kengligi uzunligidan 20 cm qisqa bo'lgan to'g'ri to'rtburchak ko'rinishiga ega. Plakat joylashtirilgan ramkaning perimetrini toping.

6. Ifodalarni hisoblang. Ularga mos harflarni ifodalarning qiymatlariga teng nuqtalarga qo'ying. Plakat boshqacha yana qanday ataladi?

E	$(765 - 583) - 62$	R	$706 - 478 - 98$
O	$17 + (819 - 796)$	S	$655 - (456 + 139)$
P	$534 - (179 + 345)$	T	$218 + 237 - 375$

7. Sonlar xossalaridan foydalanib, qulay usul bilan hisoblang.

$$45 + 296 + 55 + 4$$

$$78 + 302 + 22 + 98$$

$$1 + 3 + 5 + 7 + 9$$

$$10 + 30 + 50 + 70 + 90$$

$$102 + 104 + 106 + 108$$

$$207 + 169 + 31 + 93$$

8. Matndan x ni toping:

x soniga 120 ni qo'shib, natijadan 540 ni ayirib, 170 va 250 sonlari yig'indisiga teng bo'lgan songa ega bo'ldik.

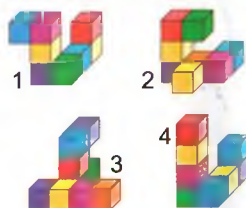
9. Tomoni 5 cm bo'lgan *AMNK* kvadrat chizing. Kvadratni hosil qilgan hamma kesmalarni yozing. Uning perimetrini toping.

Yondosh mavzu:
kitob grafikasi

To'g'ri to'rtburchak, kvadrat,
teng burchaklar.

Ortiqcha
shaklni
toping

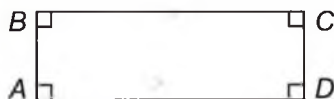
1. Teng shakllarni toping. Buni siz qanday bidingiz?

2. Qog'oz varag'iga tomonlari 14 cm va 6 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak chizing. Uni qog'ozdan qirqib oling va teng ikkiga buklang. Burchaklari ustma-ust tushdimi? Burchaklarning tengligi haqida qanday xulosa qilishingiz mumkin?

Birining ustiga ikkinchisini qo'yganda ular to'liq ustma-ust tushsa: bir burchakning uchi ikkinchi burchakning uchiga, bir burchakning tomoni ikkinchi burchakning tomoniga ustma-ust tushsa, burchaklar teng deb ataladi.

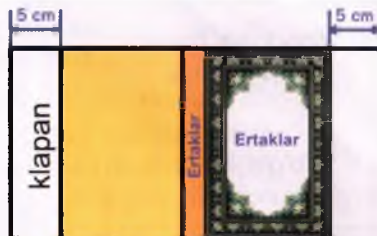

To'g'ri to'rtburchak va kvadratning barcha burchaklari teng.

3. To'g'ri to'rtburchak yasang. Uning burchaklarini goniya yordamida tekshiring. Bu burchaklarning hammasi tengmi?

4. Rassom kitob uchun rangli supermuqova qilishi kerak. U qanday o'lchamdagi qog'oz tayyorlab qo'yishi kerak?

klapanning kengligidan
17 cm 5 mm katta

klapanning kengligidan
2 cm 3 mm kichik

5. Misollarni hisoblang, ularning qiymatlarini o'sish tartibida joylashtiring va kitobda matnning boshini yoki oxirini ajratib turuvchi naqsh qanday atalishini bilib oling.

A $752 + 197$

V $913 - 868$

Y $134 + 378$

K $354 + 499$

I $871 - 479$

N $970 - 565$

E $604 - 108$

T $267 + 376$

6. Amallar tatibini ko'rsating va ifodalar qiymatini toping.

$780 - (350 - 198) + 217$

$658 - 497 + (331 + 109)$

7. Amallarning noma'lum komponentini topish qoidasini yodga oling. Tushirib qoldirilgan qiymatlarni shunday tanlangki, natijada tengliklar to'g'ri bo'lsin.

$43 \text{ dm } 8 \text{ cm} + \square = 8 \text{ m } 2 \text{ dm } 1 \text{ cm}$

$8 \text{ m } 73 \text{ cm} - \square = 2 \text{ m } 8 \text{ cm}$

8. Ertaklar kitobiga 23 ta katta bezak, katta bezaklardan 37 ta ko'p kichik bezak ishlangan. Bu kitobning rassomi hammasi bo'lib nechta bezak ishlagan?

9. Ifodalarning qiymatini toping.

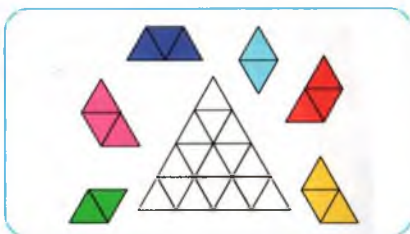
$(643 - 256) + (843 - 458)$

$(900 - 736) + (128 + 99)$

78. To'g'ri burchak yasash

Yondosh mavzu:
origamalar.

To'g'ri burchak,
to'g'ri burchakli chizg'ich.

1. Shaklni ko'rsatma bo'yicha yig'ing. Ikkinchi bosqichda qanday burchak hosil bo'ladi?

1. Kvadratni ikki buklang.

2. Yana ikki buklang.

3. Burchaklarni eging.

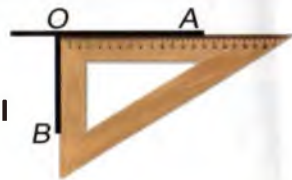
4. Pastki burchakni eging.

5. Ko'zlar va burunni chizing.

To'g'ri burchak yasash uchun goniya dan foydalanish mumkin. Goniyaning to'g'ri burchagini tashkil etuvchi ikki tomoni bo'ylab to'g'ri chiziqlar o'tkaziladi.

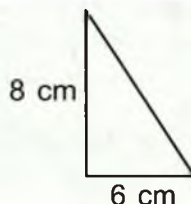

$\angle AOB$ – to'g'ri burchak

2. Agar uchburchakning burchaklaridan biri to'g'ri burchak bo'lsa, bunday uchburchak to'g'ri burchakli uchburchak deb ataladi. Ushbu uchburchaklardan qaysi biri to'g'ri burchakli ekanini aniqlang.

3. To'g'ri burchakli uchburchakning bir tomoni 6 cm, ikkinchi tomoni 8 cm. Bu uchburchakni daftaringizga chizing va uchinchi tomoni uzunligini o'lchang. Uning perimetrini toping.

4. Ifodalarni matematik tilda yozing va ularning qiymatlarini toping.
- 519 va 134 sonlari yig'indisidan 379 sonini ayirish;
 - 980 va 156 sonlari ayirmasidan 265 sonini ayirish;
 - 634 va 287 sonlari yig'indisidan 563 sonini ayirish;
 - 920 sonidan 251 va 198 sonlari ayirmasini ayirish.

5. Matematika to'garagi mashg'ulotida bolalar 18 ta baqa shaklini, 16 ta qarg'a va 11 ta oqqush shaklini yig'ishdi. Bolalar hammasi bo'lib nechta shakl yig'ishgan? Baqalardan nechta ko'p qushlar shakli yig'ilgan?

6. MK to'g'ri chiziq yasang. AB to'g'ri chiziqni shunday o'tkazingki, u bilan MK to'g'ri chiziq orasidagi burchak to'g'ri bo'lsin.

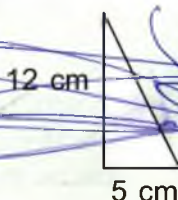
7. Jadval ma'lumotlaridan foydalanib, ifodalarning qiymatlarini hisoblang.

a	14	26	37	42
$a + 29$				

b	93	81	56	41
$b - 37$				

8. Davron bir son o'yladi, uni 245 taga orttirib, keyin 99 taga kamaytirdi. Natijada 485 hosil bo'ldi. U qanday sonni o'ylagan?

9. Daftaringizga tomonlari 5 cm va 12 cm bo'lgan to'g'ri burchakli uchburchak chizing. Uchinchi tomoni uzunligini o'lchang. Shu uchburchakning perimetrini toping.

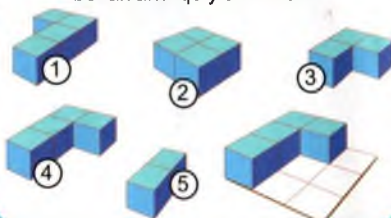

Yondosh mavzu:
arxitektura.

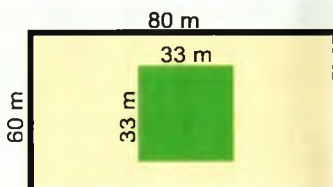
To'g'ri to'rtburchak, kvadrat,
qarama-qarshi tomonlar.

Maydonni to'ldirish uchun qaysi
bo'laklarni qo'yish kerak?

1. Rasmda Samarqanddagi Ulug'bek madrasasi rejasi keltirilgan. Madrasa perimetri va ichki hovli perimetrini toping.

2. $ABCD$ to'g'ri to'rtburchak yasang. Uning qarama-qarshi tomonlari uzunliklarini o'lchang. Tomonlari uzunliklari haqida xulosa chiqaring.

To'g'ri to'rtburchakning va kvadratning
qarama-qarshi tomonlari uzunliklari teng.

$$AB = CD, \quad BC = AD.$$

3. Tomonlari 12 va 6 katakdan iborat to'g'ri to'rtburchak yasang. Uning tomonlari uzunliklarini santimetrlarda ayting. To'g'ri to'rtburchakning perimetrini santimetrlarda toping.

4. Binoni ta'mirlash uchun devorlar maxsus qurilish to'ri bilan qoplandi. Agar bino devorining bo'yi 116 m, eni 60 m bo'lsa, necha metr to'r kerak bo'lgan?

5. Qulay usul bilan hisoblang.

$$(67 + 55) + 33$$

$$96 - (19 + 56)$$

$$(29 + 37) - 37$$

$$(76 + 98) - 78$$

$$(28 + 56) + 44$$

$$108 - (68 + 15)$$

$$163 - (63 + 12)$$

$$(52 + 49) - 39$$

$$123 - (23 + 68)$$

6. Kichikroq o'lchov birligiga keltiring va hisoblang.

$$76 \text{ cm} + 3 \text{ dm } 5 \text{ cm} - 2 \text{ dm } 7 \text{ cm}$$

$$60 \text{ dm } 2 \text{ cm} - 4 \text{ m } 27 \text{ cm} + 1 \text{ m } 6 \text{ cm}$$

$$4 \text{ dm } 3 \text{ mm} - (3 \text{ cm } 4 \text{ mm} + 1 \text{ dm } 28 \text{ mm})$$

$$70 \text{ cm} - (3 \text{ dm } 2 \text{ cm } 8 \text{ mm} + 6 \text{ cm } 2 \text{ mm})$$

7. Uy qurish uchun birinchi kun 285 dona, ikkinchi kun esa birinchi kundagidan 165 dona ko'p g'isht olib kelindi. Agar 3 kunda 950 dona g'isht keltirilgan bo'lsa, uchinchi kun nechta g'isht keltirildi?

8. Taqqoslang.

$$x + 535 \quad \square \quad x + 524$$

$$807 + y \quad \square \quad 804 + y$$

$$258 - z \quad \square \quad 300 - z$$

$$543 + b \quad \square \quad b + 543$$

$$321 + t \quad \square \quad 321 - t$$

$$m - 130 \quad \square \quad m + 130$$

9. Tomonlari 8 cm va 4 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak yasang. Tomoni to'g'ri to'rtburchakning kichik tomoniga teng bo'lgan kvadrat yasang. Kvadratning perimetri to'g'ri to'rtburchakning perimetridan qancha kichik?

10. Qulay usul bilan hisoblang.

$$(234 + 187) + 166$$

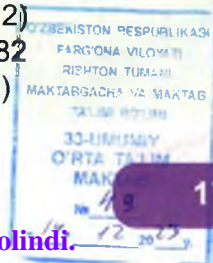
$$(265 + 358) - 158$$

$$935 - (135 + 422)$$

$$178 + (345 + 222)$$

$$(482 + 199) - 382$$

$$653 - (553 + 98)$$

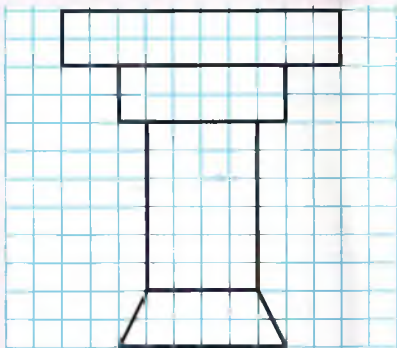
Yondosh mavzu:
haykaltaroshlik.

Katak, to'r,
to'g'ri to'rtburchak, kvadrat.

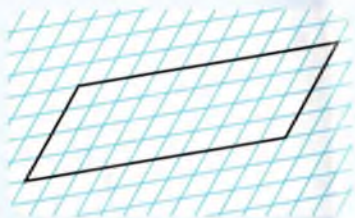

?	?	?
0	?	?
0	0	1

1. Rassom haykal yaratish uchun dastlab qog'ozda uning xomaki nusxasini chizadi. Bu xomaki nusxa qanday qismlardan tashkil topgan? Unda nechta to'rtburchak bor? Qaysi to'rtburchakning perimetri eng katta?

2. Haykaltarosh qiyshiq to'rga shakl chizdi. Uni daftaringizga ko'chirib chizing. Bu qanday shakl? Bu shaklning kichik tomonini 3 cm ga orttiring. Qanday shakl hosil bo'ldi?

3. Gipsli haykallar ko'pincha temir karkaslarga yopishtiriladi. Haykalning qo'llariga 3 m 2 dm 8 cm, tanasiga 2 m 3 dm, oyoqlariga 1 m 1 dm 6 cm sim ketdi. Haykal karkasiga hammasi bo'lib qancha sim ketgan?

4. Ixtiyoriy kvadrat yasang. Uning nechta simmetriya o'qi bor? Ularni chizing.

5. Jadval bo'yicha uchta tenglama tuzing va ulardan birini yeching.

	 Loydan yasalgan haykallar	 Gipsdan yasalgan haykallar	 Yog'ochdan yasalgan haykallar
Bor edi	$x + 245$	603	841
Sotildi	132	$y + 18$	$501 - z$
Qoldi	280	415	433

6. Suvenir do'konida 465 ta yog'och haykalcha sotilmoqda. 132 ta haykalcha yong'oqdan, 87 tasi qayrag'ochdan, qolganlari esa emandan yasalgan. Qaysi daraxtdan ko'p va qancha ko'p haykalcha yasalgan? Emandanmi yoki yong'oqdanmi?

7. $275 + 359 = 634$ ekanini bilgan holda quyidagilarni hisoblang:

$275 + 358$

$634 - 359$

$634 - 275$

$276 + 359$

$634 - 358$

$634 - 265$

$276 + 358$

$634 - 357$

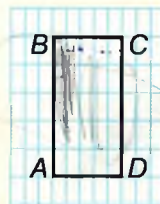
$624 - 275$

8. Tenglamalarni yeching.

$(254 + x) + 165 = 665$

$800 - (123 + y) = 209$

9. Shaklni daftaringizga kataklar bo'yicha ko'chirib chizing. Qanday shakl hosil bo'ldi? Uning perimetrini millimetrlarda toping.

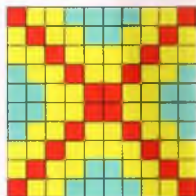
Yondosh mavzu:
mozaika.

Yuz,
yuz o'lchovi.

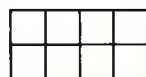

?	2	3
?	0	2
?	?	?

1. To'g'ri to'rtburchak shaklidagi devorga turli rangdagi plitkalar yopishtirildi. Nechta turli rangdagi plitkalardan va jami nechta plitkadan foydalanilgan?

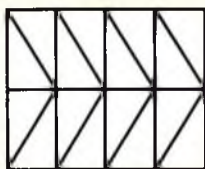
Yuz – bu shakl tekslikda qancha joyni egallashini ko'rsatuvchi kattalik. Qaysi shakl ko'proq joyni egallashini aniqlash uchun ikkita shaklini umumiy o'lchov bilan o'lchash kerak.

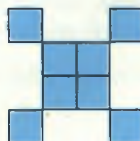
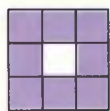
☐ e

Yuz – 8e

2. Shaklda necha a , b va c o'lchovlar borligini aniqlang.

3. Ushbu shakllarning yuzlarini e o'lchov bilan o'lchang. Qaysi shaklning yuzi katta ekanini aniqlang.

☐ e

4. Bo'yi 5 katak va eni 4 katak bo'lgan to'g'ri to'rtburchak yasang. Uning yuzi necha katakni o'z ichiga oladi?

5. Tenglamalarni yeching.

$$(x + 760) - 334 = 615$$

$$(350 + t) - 213 = 521$$

6. Amallarning to'g'ri tartibini ko'rsating. Hisoblang va amallar natijalarini ularning hosil bo'lish tartibida qo'ying. Mozaika elementlari ko'proq nimalardan hosil qilinishini aniqlang.
 $540 + 376 - (560 + (834 - 659))$.

SH 175

I 735

A 181

SH 916

7. Uncha katta bo'lmagan mozaikani yaratish uchun ustaga 218 ta ko'k detal kerak bo'ldi, bu yashil detallardan 97 ta ko'p va oq detallardan 35 ta kam. Ustaga hammasi bo'lib nechta detal kerak bo'lgan?

Ko'k – 218 ta detal, 97 ta detal ko'p, 35 ta detal kam
 Yashil
 Oq

←

]

?

8. Daftaringizga tomonlari 10 cm va 4 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak va tomoni 6 cm bo'lgan kvadrat yasang. Ularning yuzlarini katakchalarda toping. Qaysi shaklning yuzi katta?

9. Mozaikali naqsh yaratish uchun bir devorga 236 ta plitka ishlatildi, bu ikkinchi devorga ishlatilganidan 128 ta kam. Agar hammasi bo'lib 720 dona plitka sotib olingan bo'lsa, nechta plitka qolgan?

82. Katak qog'ozdagi yuzni hisoblash

Yondosh mavzu:
devoriy rasm.

O'lchov, to'r,
yuz.

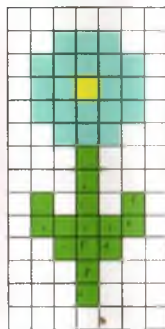

Bitta cho'pni shunday olingki,
natijada to'g'ri tenglik hosil bo'lsin.

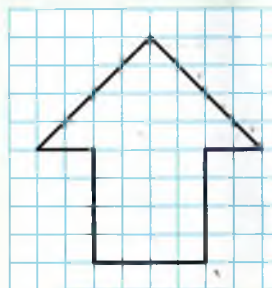
$$2 + 9 = 5$$

1. Rassom devorga turli plitkalar bilan ushbu gulni terishni xohlaydi. Plitkaning o'lchami katak o'lchamiga teng. Unga har bir gul uchun nechta plitka kerak bo'ladi? Butun gulning yuzi kataklarda qanchaga teng? Har bir qismining yuzi-chi?

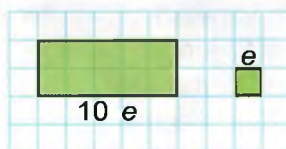

2. Rasmni daftaringizga kataklar bo'yicha ko'chirib chizing. Shakl ichiga tushgan butun kataklarni bo'yang. Nechta butun katak hosil bo'ldi? Yarimta kataklarni boshqa rangda bo'yang. Bu yarimta kataklardan nechta butun katak hosil qilish mumkin? Shaklning yuzi kataklarda qanchaga teng?

Shaklning yuzi ko'pincha paletka yordamida hisoblanadi.

Paletka – kvadratlarga bo'lingan shaffof plonka.
Har bir kvadrat birlik o'lchovni o'zida aks ettiradi.

3. Faqat sonli ifodalarni yozing va ularning qiymatlarini hisoblang. Hosil bo'lgan natijalarni kamayish tartibida joylashtiring va devor rasmi turlaridan birining nomini bilib oling.

A $108 + 107$

K $727 - 439$

S $282 + 251$

E $800 - 176$

M $t + a - 52$

T $820 - x$

I $y - 418$

R $702 + 182$

F $277 + 684$

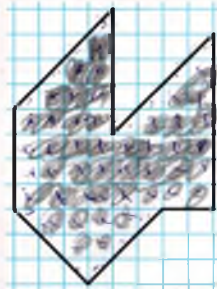
4. Ifoda tuzing va uning qiymatini toping.

a) Hajmli suratlar muzeyida Aziz 45 ta fotosurat oldi, bu Lola olgan suratlardan 28 ta kam. Bolalar hammasi bo'lib nechta fotosurat olishgan?

b) Agar Aziz 10 ta fotosuratni, Lola esa undan 15 ta ko'p fotosuratni tanlagan bo'lsa, ular buvilariga nechta suratni jo'natganlar?

5. Agar $x = 657$, $y = 298$, $t = 357$ bo'lsa, $(x + y) - t$ ifodaning qiymatini toping.

6. Shakni daftaringizga chizing. Butun kataklarni bir rangga, yarim kataklarni boshqa rangga bo'yang. Shaklda nechta butun kvadrat bor? Unda nechta yarim kvadrat bor? Shaklning umumiy yuzi nimaga teng?

7. Harflar o'rniga ularning qiymatlarini qo'yib, ifodalarni hisoblang.

$t - (235 + x) + 189$, bunda $t = 800$, $x = 127$

$m + (n - 220) - 48$, bunda $m = 198$, $n = 419$

83. Yuz o'lchov birliklari

Yondosh mavzu:
applikatsiya.

O'lchov, kvadrat,
yuz.

$$\text{👉} + \text{👉} = 6$$

$$\text{👉} + \text{👈} = 12$$

$$\text{👍} + \text{👈} = 15$$

$$\text{👍} + \text{👉} = ?$$

1. Tomoni 1 dm bo'lgan kvadrat yasang. Uni tomoni 1 cm bo'lgan kvadratchalarga bo'ling. Nechta shunday kvadratcha hosil bo'ladi?

Odatda, yuz o'lchov birligi sifatida tomonlari 1 cm, 1 dm, 1 m bo'lgan kvadratlardan foydalaniladi.

Kvadrat santimetr – tomoni 1 cm bo'lgan kvadrat.

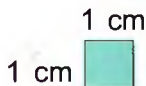
1 cm^2 ko'rinishida belgilanadi.

Kvadrat detsimetr – tomoni 1 dm bo'lgan kvadrat.

1 dm^2 ko'rinishida belgilanadi.

Kvadrat metr – tomoni 1 m bo'lgan kvadrat.

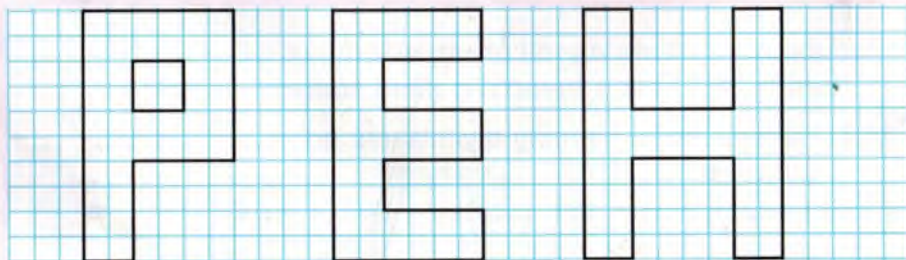
1 m^2 ko'rinishida belgilanadi.

8 cm^2

2. Harflarning yuzlarini kvadrat santimetrlarda o'lchang. Ularni daftaringizga yozing.

3. Ko'rsatilgan o'lchov birliklarida ifodalang.

$$8 \text{ m}^2 = 800 \text{ dm}^2$$

$$3 \text{ dm}^2 = 300 \text{ cm}^2$$

$$600 \text{ cm}^2 = 6 \text{ dm}^2$$

$$700 \text{ cm}^2 = 7 \text{ dm}^2$$

$$7 \text{ m}^2 \ 63 \text{ dm}^2 = 763 \text{ dm}^2$$

$$5 \text{ dm}^2 \ 17 \text{ cm}^2 = 517 \text{ cm}^2$$

4. Amallarni bajaring.

$$454 \text{ cm}^2 + 218 \text{ cm}^2$$

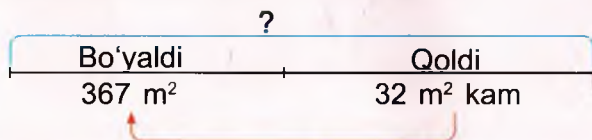
$$920 \text{ dm}^2 - 475 \text{ dm}^2$$

$$325 \text{ m}^2 + 168 \text{ m}^2$$

$$801 \text{ m}^2 - 672 \text{ m}^2$$

5. Dilnozada olmos bilan tikilgan rasm bor. U yelim bilan qoplangan maydonga zarlar yelimlashi kerak. Ishchi qismning yuzi 40 dm^2 . Dilnoza 18 dm^2 ni zar bilan to'ldirib bo'ldi. U yana qancha yuzni to'ldirishi kerak? Dilnoza ishning yarmini bajarib bo'ldim, deb da'vo qilishi mumkinmi?

6. Masalani sxema bo'yicha yeching.

7. Amallarni bajaring.

$$725 \text{ m}^2 + 196 \text{ m}^2$$

$$2 \text{ m}^2 + 65 \text{ dm}^2$$

$$744 \text{ dm}^2 + 108 \text{ dm}^2$$

$$73 \text{ dm}^2 + 8 \text{ m}^2$$

$$528 \text{ cm}^2 - 137 \text{ cm}^2$$

$$6 \text{ dm}^2 - 41 \text{ cm}^2$$

8. Applikatsiya uchun uch bo'lak mato kesib olindi. Birinchi bo'lakning yuzi 136 cm^2 , ikkinchi bo'lakning yuzi birinchi bo'laknikidan 29 cm^2 katta, uchinchi bo'lakning yuzi esa 17 cm^2 kichik. Kesib olingan mato bo'laklarining umumiy yuzi nimaga teng?

84. Masalalar yechish

Yondosh mavzu:
ganch o'ymakorligi.

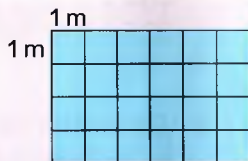
Shaklning yuzi,
masalalar.

Bitta cho'pni shunday olingki,
natijada to'g'ri tenglik hosil bo'lsin.

1. Ganch bo'yicha usta eni 6 m va balandligi 4 m bo'lgan devorni bezashi kerak. Bu devorning perimetri qanchaga teng? Rasm yordamida bu devorning yuzini kvadrat metrlarda toping.

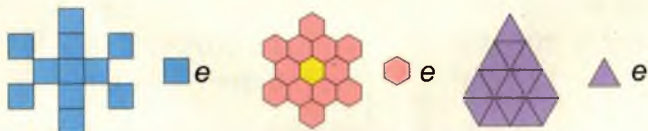

2. Ganchkor ustalar o'simlik va geometrik naqshlar hamda ularning birlashmasidan foydalanadilar. Ganchkorlar qanday geometrik shakllardan foydalanishlarini ayting.

Har bir shaklning nechtadan burchagi bor? Bu burchaklar qanday?

3. Shakllarning yuzlarini berilgan o'lchov bilan o'lchang.

4. Hisoblang.

$56 \text{ dm } 7 \text{ cm} + 1 \text{ m } 28 \text{ cm}$
 $269 \text{ cm}^2 + 1 \text{ dm}^2$
 $378 \text{ kg} + 233 \text{ kg}$

$3 \text{ m } 75 \text{ cm} - 187 \text{ cm}$
 $9 \text{ m}^2 - 165 \text{ dm}^2$
 $630 \text{ l} - 187 \text{ l}$

5. Ganch o'yuvchilarning bir guruhida 42 o'ymakor, ikkinchisida esa 16 nafar kam o'ymakor bor. Agar zalni bezash uchun ikkala guruh taklif etilgan bo'lsa, jami necha nafar o'ymakor ishlagan?

6. Naqsh ustida ikkita usta bir necha kun ishladi. Qaysi usta uzoqroq ishlaganini aniqlang.

	Birinchi usta	Ikkinchi usta
Dushanba	9 h 30 min	9 h 50 min
Seshanba	11 h 20 min	10 h 40 min
Chorshanba	10 h 40 min	11 h 10 min
Jami		

7. Ifodalar tuzing va ularni qulay usul bilan hisoblang.

- 87 va 19 sonlari yig'indisiga 13 ni qo'shish.
- 92 soniga 59 va 8 sonlari yig'indisini qo'shish.
- 165 sonidan 82 va 65 sonlari yig'indisini ayirish.
- 38 va 47 sonlari yig'indisidan 17 sonini ayirish.

8. Yetishmayotgan raqamlarni qo'ying.

$$54 + 12 = 66$$

$$89 - 23 = 66$$

9. Amallarni bajaring.

$$321 \text{ cm}^2 + 4 \text{ dm}^2$$

$$4 \text{ dm}^2 - 119 \text{ cm}^2$$

$$503 \text{ dm}^2 + 2 \text{ m}^2$$

$$5 \text{ m}^2 - 257 \text{ dm}^2$$

$$1 \text{ m}^2 + 293 \text{ dm}^2$$

$$706 \text{ dm}^2 - 3 \text{ m}^2$$

10. Amir o'ymakorlik bilan bezatilgan devorda 248 ta oltiburchakni sanadi, kvadratlar esa ulardan 119 ta kam. Agar Amir bu shakllardan tashqari 186 ta doirani ko'rgan bo'lsa, u hammasi bo'lib nechta ko'pburchakni sanay olgan?

Yondosh mavzu:
men va san'at.

Festival – bu musiqa, teatr, estrada, sirk yoki kino san'ati yutuqlarini namoyish etuvchi bayram. Festival vaqtida ko'rgazma va konsertlar, taniqli odamlar bilan uchrashuvlar bo'lib o'tadi. Festival mehmonlari mahalliy kishilar ham, sayyohlar ham bo'lishi mumkin.

1. Ifodalarning qiymatini toping. Chap ustunga barcha ikki xonali sonlarni va ularga mos so'zlarni yozing. O'ng ustunga uch xonali sonlarni va ularga mos so'zlarni yozing. Har bir ustunga yozilgan san'at turlarida qanday umumiylik bor?

267 – 178 **Raqs**

317 + 184 **Haykaltaroshlik**

905 – 237 **Grafika**

289 – 193 **Teatr**

36 + 19 **Kino**

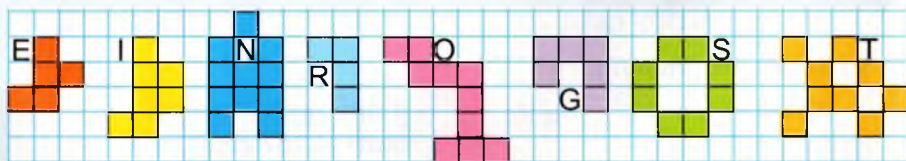
48 + 29 **Sirk**

550 – 480 **Musiqa**

120 + 189 **Rassomlik**

2. "Sharq taronalari" xalqaro musiqa festivali an'anaviy ravishda nomi quyida yashiringan mashhur maydonda o'tkaziladi. Eng kichik yuzga ega bo'lgan shakldagi harfdan eng katta yuzga ega bo'lgan shakldagi harfgacha yozing.

3. Festivalga kirish chiptasining tomonlari 9 cm va 6 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak shaklida. Uni daftaringizga chizing, kvadrat santimetrga bo'ling va yuzini toping.

4. Festival uchun quriladigan ko'cha sahnasi, odatda, tomonlari 13 m va 9 m bo'lgan to'g'ri to'rtburchak shaklida bo'ladi. Sahnaning perimetrini toping.

5. Har yili o'tkaziladigan "Ipak va igna" festivali qaysi shaharda o'tkaziladi? Namuna bo'yicha amallarni bajaring va 714 dm^2 dan katta, biroq 832 dm^2 dan kichik qiymatlarni tanlang.

$$714 \text{ dm}^2 < ? < 832 \text{ dm}^2$$

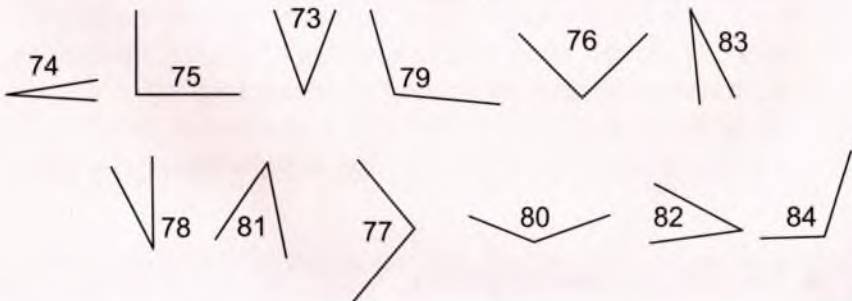
Namuna:

$$5 \text{ m}^2 23 \text{ dm}^2 + 3 \text{ m}^2 14 \text{ dm}^2 = 523 \text{ dm}^2 + 314 \text{ dm}^2 = 837 \text{ dm}^2.$$

Shartga mos kelmaydi.

Namangan	$4 \text{ m}^2 63 \text{ dm}^2 + 3 \text{ m}^2 72 \text{ dm}^2$
Samarqand	$3 \text{ m}^2 27 \text{ dm}^2 + 3 \text{ m}^2 69 \text{ dm}^2$
Xiva	$8 \text{ m}^2 35 \text{ dm}^2 - 4 \text{ m}^2 56 \text{ dm}^2$
Buxoro	$9 \text{ m}^2 24 \text{ dm}^2 - 1 \text{ m}^2 68 \text{ dm}^2$
Nukus	$2 \text{ m}^2 56 \text{ dm}^2 + 4 \text{ m}^2 12 \text{ dm}^2$

6. O'tkir burchaklarni toping. Ularning yonidagi sonlar harflarni qaysi darslardan yozib olish kerakligini ko'rsatadi. Ularni topilish tartibida yozing va yana bir xalqaro folklor festivali o'tkaziladigan joy nomini hosil qiling.

85. Ko'paytirish tushunchasi

Yondosh mavzu:
maktab.

Ko'p sonli qo'shish,
yig'indi.

Shaklning yuqoridan ko'rinishini toping.

1. Doiralarni beshtadan guruhlab sanang.

Kubiklarni o'ntadan guruhlab sanang.

Bir xill qo'shiluvchilar yig'indisi uchun anchagina
qisqa yozuv o'ylab topilgan:

$$\underbrace{5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5}_{6} = 5 \cdot 6$$

Bu yangi amal ko'paytirish deb ataladi.
Bunday deyish mumkin: "5 ni 6 ga ko'paytirish".

2. Masalani yechish uchun ifoda tuzing. Har bir sinfda
35 nafardan o'quvchi o'qiydi. To'rtta sinfda hammasi bo'lib
necha nafar o'quvchi o'qiydi?

3. Ko'paytirish yordamida yozing va hisoblang.

$$\begin{aligned} 2 + 2 + 2 + 2 + 2 \\ 3 + 3 + 3 + 3 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 7 + 7 + 7 \\ 20 + 20 + 20 + 20 + 20 \end{aligned}$$

4. Qisqaroq ko'rinishda yozing.

$$\begin{aligned} 101 + 101 + 101 + 101 \\ x + x + x + x + x + x \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 8 + 8 + 8 + 8 + 8 \\ y + y + y \end{aligned}$$

5. Ko'paytmani yig'indi bilan almashtiring va hisoblang.

$6 \cdot 2$

$8 \cdot 3$

$10 \cdot 5$

$5 \cdot 4$

$11 \cdot 3$

$100 \cdot 7$

6. Taqqoslang, o'z javobingizni tushuntiring.

$50 + 50 + 50$ va $50 \cdot 3$

$30 + 30 + 30$ va $40 \cdot 3$

$19 + 19 + 19$ va $19 \cdot 4$

$25 + 25 + 25 + 25$ va $25 \cdot 3$

ikkita

7. Jadval bo'yicha maktabda hammasi bo'lib necha nafar o'qituvchi ishlayotganini aniqlang.

Fanlar	O'qituvchilar soni
Matematika va informatika	10 nafar
Ona tili va adabiyot	22 nafar ko'p
Tarix va tarbiya	18 nafar kam
Boshqa fanlar	qancha bo'lsa, shuncha

8. Maktabda ijtimoiy, texnik va ijodiy to'garaklar faoliyat ko'rsatadi. Ijtimoiy to'garaklarga 365 nafar, texnik to'garakka ijtimoiy to'garakdagidan 78 nafar kam o'quvchi qatnaydi. Bu to'garaklarga hammasi bo'lib 920 nafar o'quvchi qatnaydi. Ijodiy to'garakka necha nafar o'quvchi qatnaydi?

9. Sonlar yig'indisi ko'rinishida yozing va hisoblashlarni bajaring.

$7 \cdot 5$

$8 \cdot 4$

$9 \cdot 2$

$5 \cdot 6$

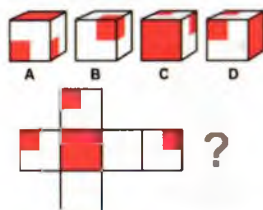
$3 \cdot 6$

$2 \cdot 9$

86. To'g'ri to'rtburchakning yuzi

Yondosh mavzu:
maktab tadbirlari.

Kvadrat, yuz o'lchovi,
bo'yi, eni.

1. Konkurslardan birini o'tkazish uchun maydon tomonlari 1 m dan bo'lgan kvadratlarga bo'lib chiqildi. Bu maydonning bo'yi va eni qanday? $5 + 5 + 5$ ifoda qanday kattalikni hisoblashda yordam beradi?

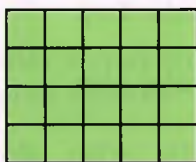

2. Ushbu to'g'ri to'rtburchaklarning yuzlarini hisoblash uchun ifodalar tuzing. Ularni qanday qisqa ifodalar bilan almashtirish mumkin?

$$6 + 6 + 6 + 6$$

$$6 \cdot 4$$

yangi

To'g'ri to'rtburchakning yuzini topish uchun uning bo'yini eniga ko'paytirish kerak. To'g'ri to'rtburchakning yuzi S harfi bilan belgilanadi.

$$S = a \cdot b$$

3. Tomonlari 5 cm va 6 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak yasang. Uning yuzini hisoblang.

4. Yuzlarni toping.

- a) Lola bilan Malika qadimiy o'yinlar o'ynashdi. Ular bo'yi 5 cm va eni 2 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak chizishdi. Bu to'g'ri to'rtburchakning yuzi qanday?
- b) "Xochchalar-nolchalar" o'yini uchun Munisa bilan Malika tomoni 3 cm bo'lgan kvadrat chizishdi. Bu kvadratning yuzi nimaga teng?
- d) Ikkinchi sinflar musobaqasi uchun "15" o'yiniga kvadrat ramka tayyorlandi. Ramkaning tomonlari uzunligi 4 dm. Ramkaning yuzi nimaga teng?

5. Misollarni yeching va qatnashchilari barcha bilim sohalari bo'yicha beriladigan savollarga javob berishi kerak bo'lgan tanlovning qanday atalishini aniqlang.

A $718 + (180 - 53)$

K $(655 - 147) - 226$

O $365 + (192 + 283)$

N $918 - (800 - 68)$

I $205 + 87 + 229$

R $662 - (98 + 91)$

V $805 - 375 + 193$

T $(600 - 79) - (285 + 146)$

623

521

282

90

840

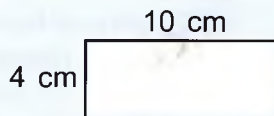
473

521

186

845

6. Berilgan o'lchamlar bo'yicha to'g'ri to'rtburchak chizing va uning yuzini hisoblang.

7. Matematika bo'yicha olimpiadada 312 kishi qatnashdi, bu rus tili bo'yicha olimpiada qatnashchilaridan 187 kishi ko'p. Matematika va rus tili olimpiadalarida birgalikda necha kishi qatnashgan bo'lsa, shuncha kishi o'qish olimpiadasida qatnashgan. O'qish olimpiadasida necha kishi qatnashgan?

87. Ko'paytirish komponentlari

Yondosh mavzu:
jamo'a.

Ko'paytuvchi,
ko'paytma.

2	5	9	14	?
4	8	13	19	?

1. Ifodani ko'paytirish yordamida yozing va uning qiymatini toping. Sinf o'quvchilariga uch nafar nafaqaxo'rni ziyorat qilib kelish topshirildi. Har bir nafaqaxo'rning uyiga 4 kishidan iborat guruh tashrif buyurdi. Hammasi bo'lib necha kishi nafaqaxo'rlarni ziyorat qildi.

Ko'paytirish komponentlari

ko'paytuvchi ko'paytuvchi

$$2 \cdot 4 = 8 \text{ — ko'paytma}$$

$2 \cdot 4$ ifoda ham ko'paytma deb ataladi.

2. Ko'paytirish yordamida yozing.

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3$$

$$2 + 2 + 2$$

$$6 + 6 + 6 + 6$$

3. Ko'paytirish yordamida yozing.

- a) 6 soni 8 marta olindi.
- b) 12 soni 3 marta olindi.
- d) 20 soni m marta olindi.
- e) n soni 5 marta olindi.

4. Ko'paytirish bilan almashtiring.

a) $\underbrace{5 + 5 + 5 + \dots + 5}_{20 \text{ marta}}$

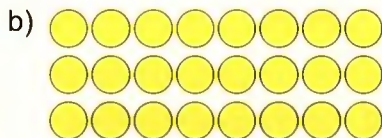
b) $\underbrace{7 + 7 + 7 + \dots + 7}_{45 \text{ marta}}$

d) $\underbrace{b + b + b + \dots + b}_{62 \text{ marta}}$

e) $\underbrace{c + c + c + \dots + c}_{n \text{ marta}}$

5. Stendda tanlov g'oliblari fotosurati joylashtirilgan. Agar 4 qatorning har birida 10 tadan fotosurat joylashgan bo'lsa, stendga nechta fotosurat joylashtirilgan?
6. A'lochilar slyotiga 2-sinflardan 215 o'quvchi taklif etilgan. Bu 1-sinflardan taklif etilgan o'quvchilardan 27 o'quvchi kam, 3-sinflardan taklif etilgan o'quvchilardan 52 o'quvchi ko'p. Barcha uch sinfdan jami qancha a'lochi o'quvchi taklif etilgan?

7. Rasmlarga doir ko'paytmalar yozing.

8. Qo'shishni ko'paytirish bilan almashtiring. Hisoblang.

$$7 + 7 + 7 + 7$$

$$10 + 10 + 10 + 10 + 10 + 10$$

$$6 + 6 + 6 + 6 + 6$$

$$11 + 11 + 11$$

$$25 + 25 + 25 + 25$$

$$120 + 120 + 120 + 120$$

20 +

30 + 20 = 480

9. Xorda qo'shiqchilar uch qator bo'lib turibdi. Birinchi qatorda 117 kishi, ikkinchi qatorda birinchi qatordagidan 9 kishi kam, uchinchi qatorda ikkinchi qatordagidan 15 kishi kam turibdi. Xorda necha kishi qo'shiq aytmoqda?

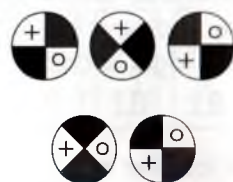
88. Ko'paytirishning o'rin almashtirish xossasi

Yondosh mavzu:
savdo-sotiq.

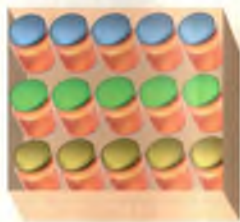
Ko'paytuvchi,
ko'paytma.

Ortiqcha shaklni toping.

1. Aziz bilan Amir qog'oz qutidagi bankalarni sanashdi. Amir o'z tomonidan 5 ta bankadan 3 qator bankani sanadi. Amir o'z tomonidan 3 ta bankadan 5 qator bankani sanadi. Har biri qanday ifoda yozadi? Ulardan qaysi biri ko'proq banka sanagan?

2. Oshxonada patnisda kulchalar qator qilib terib qo'yilgan. Har bir qatorda 7 tadan 2 qator kulcha bor. Agar novvoy patnisni burib qo'ysa, nima o'zgaradi? Nima o'zgarmaydi?

Ko'paytirishning o'rin almashtirish xossasi

Ko'paytuvchilarning o'rinlari almashishi bilan ko'paytma o'zgarmaydi.

$$a \cdot b = b \cdot a$$

3. Hisoblashning qulay usullaridan birini o'rganing.

$$3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 + 3 = 3 \cdot 10 = 10 \cdot 3 = 10 + 10 + 10 = 30$$

Qulay usul bilan hisoblang.

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

$$2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2 + 2$$

$$7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7 + 7$$

4. Ifoda tuzing va hisoblang.

- Qog'oz qutida 2 litr sharbat bor. Xaridor 12 quti sharbat sotib oldi. Jami necha litr sharbat sotib olingan?
- Xaltada 3 kg un bor. 20 xalta unning massasi nimaga teng?
- Bitta daftar 3 ming so'm turadi. Shunday 100 ta daftar qancha turadi?

5. Tenglamalarni yeching.

$$(x - 237) + 215 = 476$$

$$(y + 198) - 236 = 400$$

$$(600 - z) - 148 = 243$$

$$900 - (t + 432) = 207$$

- Ishlab chiqarilgan vaqti – mahsulot ishlab chiqarilgan va qadoqlangan kun. Yaroqlilik muddati – bu mahsulotdan foydalanish mumkin bo'lgan kunlar soni. Xaridorga mahsulot qaysi sanadan boshlab foydalanishga yaroqsiz bo'lib qolishini tushunib yetishiga yordam bering.

Ishlab chiqarilgan vaqti: 6 fevral
Yaroqlilik muddati: 7 kun

Ishlab chiqarilgan vaqti: 17 dekabr
Yaroqlilik muddati: 6 oy

Ishlab chiqarilgan vaqti: 27 yanvar
Yaroqlilik muddati: 15 kun

7. O'rin almashtirish xossasi yordamida hisoblang.

$$6 \cdot 10$$

$$3 \cdot 100$$

$$4 \cdot 50$$

$$3 \cdot 40$$

$$5 \cdot 200$$

$$4 \cdot 21$$

8. Ifodalarni yozing va hisoblang.

- Mashina 1 minutda 30 quti sharbat qadoqlaydi. U 5 minutda necha quti sharbat qadoqlaydi?
- Oshxonaga 40 ta uch litrli sharbatli banka keltirildi. Oshxonaga hammasi bo'lib necha litr sharbat keltirilgan?

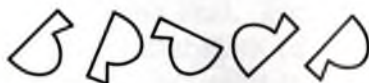
89. Ko'p xonali sonlarni 1 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
davlat.

Ko'p sonli yig'indi,
1 ga ko'paytirish.

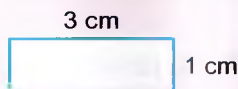
Ortiqcha shaklni toping.

1. Diyorada turli mamlakatlar fotosuratlarini tushirilgan kartochkalar bor. To'plamda har birida bitta mamlakatning fotosuratlarini bo'lgan 7 ta kartochka bor. Bu to'plamda hammasi bo'lib nechta mamlakat bor?

2. Bu to'g'ri to'rburchakni daftaringizda yasang va uni tomoni 1 cm bo'lgan kvadratlarga bo'ling. To'g'ri to'rburchakning yuzi nimaga teng?

3. Ko'p sonli qo'shishni ko'paytirish bilan almashtiring. Ifodalarning qiymatini hisoblang.

$$1 + 1 + 1 + 1 + 1$$

$$1 + 1 + 1$$

$$1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1$$

$$1 + 1 + 1 + 1$$

Sonni 1 ga ko'paytirganda aynan o'sha sonning o'zi hosil bo'ladi.

$$a \cdot 1 = 1 \cdot a = a$$

4. Hisoblang.

$$7 \cdot 1$$

$$1 \cdot 3$$

$$8 \cdot 1$$

$$1 \cdot 9$$

5. Noma'lumning shunday qiymatini tanlangki, natijada to'g'ri tenglik hosil bo'lsin.

$$x \cdot 1 = 6$$

$$1 \cdot y = 31$$

$$t \cdot 553 = 553$$

6. Sinf soatida ayrim o'quvchilarga to'qqizta turli davlat haqida ma'ruza tayyorlash topshirig'i berildi. Har bir ma'ruzachi bir davlat haqida gapiradi. Hammasi bo'lib necha kishi ma'ruza o'qiydi?

7. Harflar o'rniga mos qiymatlarni qo'yib, qolgan ifodalarni qulay usul bilan hisoblang. Oxirgi ifodadan hozirgi kunda dunyoda nechta davlat mavjud ekanini bilish mumkin.

$$\begin{aligned} A &= 47 + 29 + 53 + 30 & B &= 265 + A + 41 + 35 + 27 \\ D &= B - (190 + 127) & E &= 756 - (256 + D) \\ F &= (E + 364) - 144 & G &= (530 + 174) - F \end{aligned}$$

8. 27-yanvarda o'qituvchi bir haftadan keyin sinfdagi "Davlatlar" mavzusida ochiq dars bo'lishini e'lon qildi. Ochiq dars qaysi sanaga belgilangan.

9. Taqqoslang.

$$5 \cdot 1 \quad 1 \cdot 6 \quad 3 \cdot 1 \quad 1 \cdot 8 \quad 1 \cdot 7 \quad 2 \cdot 1$$

10. Yevropada bu davlatni Yegipet deb atashadi. Hisoblang va shu davlat fuqarolarining o'zlari o'z davlatlarini qanday atashlarini bilib oling.

$$\begin{aligned} A & 586 + 37 + 114 + 63 & M & 173 + 89 + 11 + 27 \\ I & 760 - (160 + 202) & R & 845 - (329 + 445) \\ O & (478 + 228) - 278 & S & (139 + 656) - 556 \end{aligned}$$

300	398	239	71
M	I	O	R

11. Viktorinada Akbar 18 ta davlatni topdi, bu Doniyor topganidan 13 ta ko'p va Ibrohim topganidan esa 4 ta kam. Har bir bola nechta davlatni topgan?

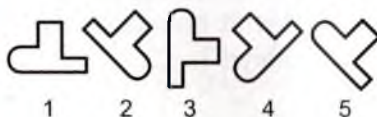
90. Bir xonali sonlarni 1 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
do'stlik.

1 soni,
qo'shish komponentlari.

Ortiqcha shaklni toping.

1. Ifodalardan qaysi birini qo'shiluvchilar yig'indisi ko'rinishida tasvirlab bo'lmaydi? Nima uchun?

$1 \cdot 4$

$1 \cdot 3$

$5 \cdot 1$

2. Ifodalarni yozing va hisoblang.

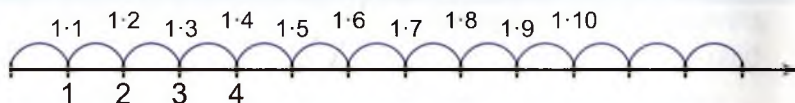
a) Diyor do'stlari uchun bir qutidan sharbat sotib oldi. Agar Diyorning 7 nafar do'sti bo'lsa, u necha quti sharbat sotib olgan?

b) Malika dugonalari uchun 2 tadan konfet tayyorlab qo'ydi. U 5 nafar dugonasi uchun nechta konfet olgan?

d) Konsertda 3 qo'shiqchining har biri 5 tadan qo'shiq kuyladi. Konsertda jami nechta qo'shiq kuylangan?

e) Ikki do'stdan har biri 4 bo'lakdan bo'r keltirdi. Ular jami qancha bo'r keltirgan?

3. Sonli nurdan foydalanib, qolgan ko'paytmalarni toping.

4. Hisoblang va taqqoslang.

$4 \cdot 1$

$4 \cdot 2$

$7 \cdot 1$

$1 \cdot 7$

$3 \cdot 5$

$4 \cdot 5$

$2 \cdot 8$

$3 \cdot 7$

$4 \cdot 4$

$3 \cdot 3$

$1 \cdot 1$

$0 \cdot 1$

5. Hayvonot bog'iga 155 nafar o'quvchi ekskursiyaga bordi. Ulardan 89 nafar kam o'quvchi esa Botanika bog'iga ekskursiyaga bordi. Jami necha nafar o'quvchi ekskursiyaga borgan?

6. Rasmlar bo'yicha savol va ifodalar tuzing.

a)

b)

7. Amallarning to'g'ri tartibini ko'rsating va ifodalarni hisoblang. Amallar tartibidan foydalanib, so'z hosil qiling. Bu so'z qanday ma'noni anglatadi. Shu ma'noni anglatuvchi yana bir so'z tanlang.

$$283 + (700 - 629) - 119 + (800 - 435 + 125)$$

A	490	N	235	Y	354	I	725
G	365	S	435	O	71	K	623

8. Akbarning tug'ilgan kuni 27-yanvarda, uning do'sti G'ofurning tug'ilgan kuni esa Akbarning tug'ilgan kunidan 13 kun keyin. G'ofurning tug'ilgan kuni qaysi sanada?

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28		

9. Qonuniyatni aniqlang va jadvalni to'ldiring.

Yan.	Fev.	Mar.	Apr.	May	Iyun	Iyul	Avg.	Sen.	Okt.	Noya.	Dek.
31	28			31	30						

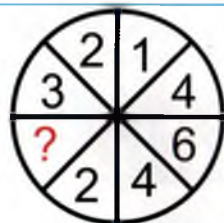
10. Amallarning to'g'ri tartibini ko'rsating va hisoblang.
 $900 - (123 + 215) - (500 - (236 + 145))$

11. Yozgi "Do'stlik" oromgohida 445 nafar o'quvchi dam oldi. Bu "Semurg'" oromgohida dam olgan o'quvchilardan 189 nafar ko'p. Bu ikki oromgohda jami necha nafar o'quvchi dam olgan?

91. 2 soniga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
bolalar huquqlari.

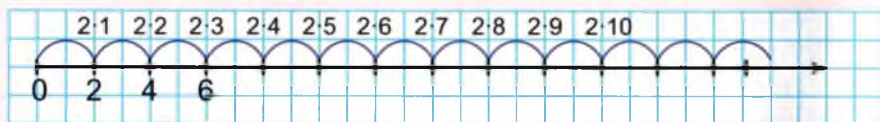
Ko'p sonli qo'shish,
sonli nur.

1. Yo'lakda bolalar huquqlari haqidagi plakat osig'liq turibdi. Unda bolalarga tegishli nechta huquq ko'rsatilgan? Buni turli usullar bilan hisoblang.

himoya huquqi	ism olish huquqi	ta'lim olish huquqi	oilaga ega bo'lish huquqi	sog'lig'ini muhofaza qilish huquqi	yashash huquqi	dam olish huquqi	ko'mak olish huquqi
------------------	------------------------	---------------------------	------------------------------------	---	-------------------	------------------------	---------------------------

2. Sonli nur yordamida ko'paytmanni toping.

2 ga ko'paytirish jadvali

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 2$	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20

3. Taqqoslang.

$5 \cdot 2 \square 2 \cdot 9$

$2 \cdot 8 \square 2 \cdot 4$

$7 \cdot 2 \square 6 \cdot 2$

4. Bo'sh katakchalarni to'ldiring.

$2 \cdot \square = 8$

$\square \cdot 2 = 14$

$2 \cdot \square = 10$

$\square \cdot 2 = 20$

$2 \cdot \square = 6$

$\square \cdot 2 = 12$

5. Har yili maktabda o'quvchilar uchun tibbiy ko'rik o'tkaziladi. Birinchi kun vrach 49 o'g'il bolani va 64 nafar qiz bolani, ikkinchi kun 52 nafar o'g'il bolani va 60 nafar qiz bolani ko'rikdan o'tkazdi. Qaysi kuni ko'proq bola ko'rikdan o'tkazilgan? Shu ikki kunda jami necha nafar bola ko'rikdan o'tgan?

6. Tenglamalarni yeching.

$$x - 12 = 2 \cdot 9$$

$$63 - z = 2 \cdot 7$$

$$y + (2 \cdot 4) = 52$$

$$(2 \cdot 8) + t = 91$$

7. Blits. Ifodalar tuzing va ularning qiymatini hisoblang.

a) Bolalar huquqlari haqidagi plakat kengligi

2 m va balandligi 1 m bo'lgan to'g'ri to'rtburchak shakliga ega.

Bu plakatning yuzi nimaga teng?

b) Raqs to'qaragida bolalar juft-juft bo'lib saflanishdi. Agar 8 ta juftlik hosil bo'lgan bo'lsa, necha nafar bola to'garakka qathashadi?

8. Hisoblang.

$$(632 - 486) + (935 - (726 - 145))$$

9. Taqqoslang.

$$2 \cdot 7 \square 4 \cdot 2$$

$$2 \cdot 3 \square 2 \cdot 10$$

$$1 \cdot 2 \square 5 \cdot 2$$

10. Qutida 67 ta oltin, undan 95 ta ko'p kumush medal bor. Bayramda dastlab 45 ta medal, keyin esa yana 38 ta medal topshirildi. Qutida nechta medal qoldi?

11. Tenglamalarni yeching.

$$n + (2 \cdot 6) = 121$$

$$98 - m = 2 \cdot 8$$

$$t - 2 \cdot 5 = 98$$

92. 2 sonini ko'paytirish va 2 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
majburiyatlar.

Perimetr,
2 ga ko'paytirish.

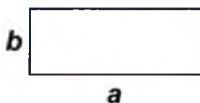

- Ko'paytirishning o'rin almashtirish qonuniga rioya qilib, masalalarni yeching.
 - Har kuni sinfda ikki o'quvchi navbatchilik qiladi. Ular doskani artadilar, sinfni darsga tayyorlaydilar, o'qituvchiga yordamlashadilar. Agar o'qituvchi 15 juft navbatchi tashkil etgan bo'lsa, sinfda necha nafar o'quvchi bor?
 - Maktabning har bir sinfida maktab o'quvchilarining huquq va majburiyatlari yozilgan 2 ta plakat osib qo'yilgan. Agar maktabda 42 ta sinf xonasi bo'lsa, hammasi bo'lib nechta plakat tayyorlangan?

- To'g'ri to'rtburchakning bo'yi 10 cm, eni esa 6 cm. $10 + 10 + 6 + 6$ ifoda nimani anglatadi? Bu ifodada ko'p sonli qo'shishni ko'paytirish bilan almashtiring. Qanday ifoda hosil bo'ldi?

To'g'ri to'rtburchakning perimetri

$$P = a \cdot 2 + b \cdot 2$$

$$P = (a + b) \cdot 2$$

- Daftaringizga tomonlari 4 cm va 3 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak chizing. Uning perimetri va yuzini toping.

- Taqqoslang.

$$3 \cdot 1 \square 1 \cdot 5$$

$$5 \cdot 2 \square 2 \cdot 4$$

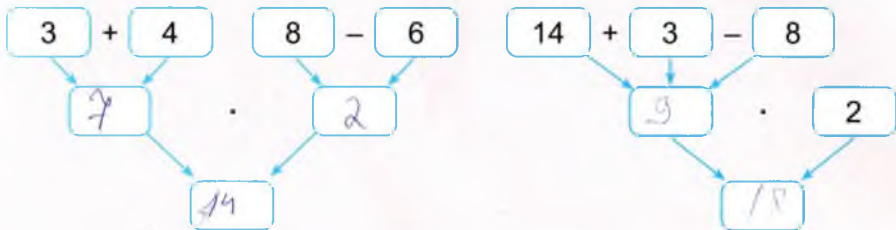
$$7 \cdot 3 \square 3 \cdot 4$$

$$2 \cdot 2 \square 2 \cdot 9$$

$$8 \cdot 1 \square 3 \cdot 5$$

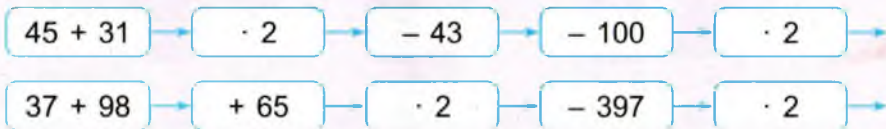
$$6 \cdot 2 \square 6 \cdot 1$$

5. Sxema bo'yicha ifodalar tuzing va ularning qiymatini toping.

6. Bolalar hududni yig'ishtirishda 135 ta shisha qopqog'i yig'ib olishdi. Bu yig'ib olingan qog'oz qutilardan 45 ta ko'p. Bolalar jami qancha shisha qopqog'i va qog'oz qutilar yig'ib olishgan?

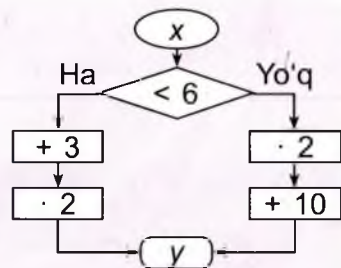
7. Sinfdoshingiz bilan musobaqalashing.

8. Daftaringizga tomonlari 6 cm va 2 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak chizing. Uning perimetri va yuzini toping.

9. Amallarni sxema bo'yicha bajaring va daftaringizda jadvalni to'ldiring.

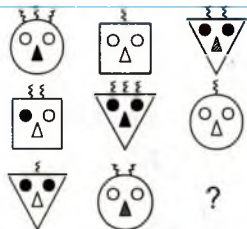
x	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
y										

93. Sonni bo'lish. Bo'lish komponentlari

Yondosh mavzu:
haqqoniylik.

Bo'lish,
bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

1. Ruxsora bilan Malika 20 ta qalamni ikki kishiga baravardan qilib bo'lishdi. Har qaysi qiz nechtdan qalam oldi?

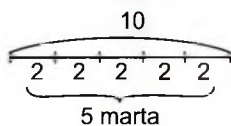
2. a) Ona 15 ming so'm pulni uchta qiziga baravardan bo'lib berdi. Har bir qizga qanchadan pul tegdi?

- b) Masalani shunday almashtiringki, uning javobi $5 \cdot 3 = 15$ ifoda bo'lsin.

Bo'lish

a sonini b ga bo'lish – a soni hosil bo'lishi uchun qanday qo'shiluvchini b marta qo'shish kerakligini bilish.

$$10 : 2 = 4$$

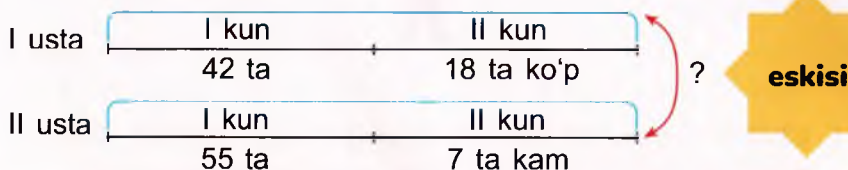
bo'linuvchi bo'luvchi bo'linma

3. Sxema bo'yicha hisoblang. Nimani aniqladingiz?

a) $12 : 2 \rightarrow \square \cdot 2 \rightarrow ?$

b) $14 : 2 \rightarrow \square \cdot 2 \rightarrow ?$

4. Birinchi usta birinchi kun 42 ta detal, ikkinchi kun 18 ta ko'p detal yasadi. Ikkinchi usta birinchi kun 55 ta, ikkinchi kun esa 7 ta kam detal yasadi. Agar ular bir xil detal yasagan bo'lsalar, kim ko'proq pul olishi kerak?

5. Taqqoslang.

$$18 : 2 \square 16 : 2 \quad 2 \cdot 6 \square 2 \cdot 4 \quad 22 : 2 \square 20 : 2$$

$$20 : 2 \square 10 : 2 \quad 7 \cdot 2 \square 3 \cdot 4 \quad 18 : 2 \square 6 \cdot 2$$

6. Noma'lumlarning shunday qiymatlarini tanlangki, natijada tengliklar to'g'ri bo'lsin.

$$x \cdot 3 = 18 \quad 4 \cdot y = 8 \quad z \cdot 5 = 20$$

$$m + m + m = 9 \quad n + n = 12 \quad t + t + t = 30$$

7. Bo'ling.

- a) 16 ta konfetni 4 dugonaga; b) 15 ta jetonni 5 qismga;
d) 10 kishini 2 jamoaga; e) 24 ta kartochkani 4 kishiga

8. Hisoblang.

$$(652 + 139) - 420 \quad 400 - (121 + 118)$$

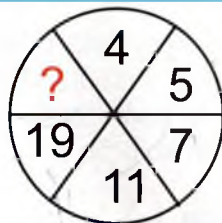
$$227 + (812 - 758) \quad 840 - (650 - 245)$$

9. Masalalarni yeching.

- a) Bitta dastgoh bir minutda 2 ta detalga ishlov beradi. Shunday 9 ta dastgoh bir minutda nechta detalga ishlov beradi?
b) Qog'oz qutiga konfetlar 2 qator qilib taxlangan. Har bir qatorga 6 ta konfet joylangan. Qutida nechta konfet bor?

Yondosh mavzu:
ta'lim.

Ko'paytirish,
bo'lish.

1. Chet tili darslarida sinf 2 ta teng guruhga bo'linadi. Agar sinfda 30 nafar o'quvchi bo'lsa, guruhda necha nafar o'quvchi bo'lishi kerak?

2. Har bir masalaga ifoda tanlang.

a) 2 ta qutining har biriga 10 tadan qalam solindi. Qutilarga hammasi bo'lib nechta qalam solindi?

$20 : 10$

b) 20 ta qalam 2 ta qutiga teng bo'lib joylandi. Har bir qutiga nechta qalam joylangan?

$20 : 2$

d) 20 ta qalam 10 tadan qilib guruhlarga bo'lindi. Nechta guruh hosil bo'ldi?

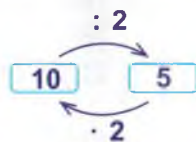
$10 : 2$

Bo'lish – ko'paytirishga teskari amal.
a sonini b ga bo'lish – shunday c sonini topishki, bu sonni b ga ko'paytirganda a soni hosil bo'ladi.

$$a : b = c \longleftrightarrow c \cdot b = a$$

a	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
a : 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

afzal

3. To'g'ri yechilgan misollarni toping. Mos harflardan so'z tuzing. Bu so'z nimani anglatadi?

A $18 : 2 = 6$

O $20 : 10 = 2$

M $8 : 2 = 2$

T $14 : 7 = 2$

N $16 : 2 = 9$

V $12 : 6 = 2$

4. Hisoblang.

$2 \text{ h } 30 \text{ min} + 3 \text{ h } 50 \text{ min}$

$8 \text{ h } 10 \text{ min} - 2 \text{ h } 20 \text{ min}$

$6 \text{ h } 55 \text{ min} + 1 \text{ h } 35 \text{ min}$

$8 \text{ h } 10 \text{ min} - 3 \text{ h } 45 \text{ min}$

5. Darslar 8:00 da boshlanadi. Har bir dars 45 minut davom etadi, darslar oralig'ida 10 minut tanaffus bo'ladi. Agar bugun Iskandarning 4 soat darsi bo'lsa, uning darslari nechada tugaydi?

6. Rasmlardan foydalanib, savollarga javob bering.

a) Iskandar mashg'ulotdan soat nechada qaytgan?

b) Soatda Farzona dars tayyorlashga o'tirishi kerak bo'lgan vaqt ko'rsatilgan. Agar Farzona dars tayyorlashga 1 h 30 min sarflasa, u soat nechada bo'sh bo'ladi?

7. Taqqoslang.

$16 : 2 \square 14 : 7$

$8 : 4 \square 6 : 3$

$24 : 2 \square 18 : 2$

$9 : 3 \square 12 : 2$

$7 : 2 \square 2 : 8$

$26 : 2 \square 9 : 2$

8. Ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini hisoblang.

a) Anora 18 ta kitobni kitob javoni tokchalariga shunday joyladiki, bunda har bir tokchadan 9 tadan kitob o'rin oldi. Kitoblar nechta tokchani egallagan?

b) Kutubxonada 8 o'quvchining har biriga 2 tadan yangi darslik berildi. Bu o'quvchilarga hammasi bo'lib nechta darslik berilgan?

Yondosh mavzu:
kitob o'qish.

Ko'paytirish, bo'lish,
teskari operatsiyalar.

Bitta cho'pni shunday olingki,
natijada to'g'ri tenglik hosil bo'lsin.

1. Taqqoslang.

$$10 : 2 \square 6 : 2$$

$$8 \cdot 2 \square 6 \cdot 2$$

$$5 \cdot 8 \square 5 \cdot 2$$

$$14 : 2 \square 8 : 2$$

$$16 : 2 \square 12 : 2$$

$$7 \cdot 2 \square 10 : 5$$

2. Maftuna dugonalariga kitob uchun 12 ta qistirgich sovg'a qildi. To'rtta dugonasidan har biri nechta qistirgich olgan? Agar Maftunaning dugonalari 6 nafar bo'lsa, ularning har biri ko'p qistirgich olgan bo'larmidi yoki kam qistirgich olgan bo'lardimi?

$$a : b = c$$

bo'linuvchi bo'luvchi bo'linma

Bo'linuvchi a qancha katta bo'lsa, bo'linma c shuncha katta bo'ladi.

Bo'luvchi b qancha katta bo'lsa, bo'linma c shuncha kichik bo'ladi.

3. Matn bo'yicha ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini toping:
- 8 va 2 sonlari bo'linmasini 25 taga orttirish;
 - 12 va 4 sonlari bo'linmasini 48 taga orttirish;
 - 81 sonidan 9 va 2 sonlari ko'paytmasini ayirish;
 - 2 va 7 sonlari ko'paytmasini 69 taga orttirish.

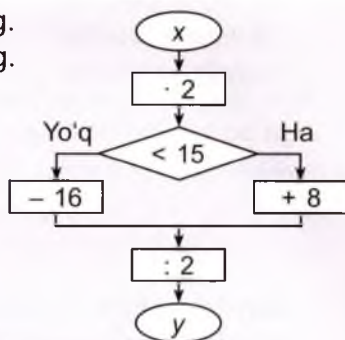

4. Farangiz minutiga 76 ta so'z, Akbar esa 16 ta kam so'z o'qiydi. Azim Akbardan minutiga 13 ta ko'p so'z o'qiydi. Jadvaldan foydalanib, har bir o'quvchini baholang.

"5" ga	"4" ga	"3" ga	"2" ga
70 tadan ortiq so'z	55 tadan 70 tagacha so'z	40 tadan 54 tagacha so'z	40 tadan kam so'z

5. Algoritm bo'yicha hisoblashni bajaring. Jadvalni daftaringizga ko'chirib yozing.

x	2	3	6	10
y				

6. Kitob 78 sahifadan iborat. Azim birinchi haftada 60 sahifa o'qidi. Qolgan kunlari u 2 sahifadan o'qidi. Azim kitobni necha kunda o'qib tugatdi?

7. Misollarni yeching va yashiringan iborani o'qing. Uni tushuntiring.

a) Ikki xonali sonlarni o'sish tartibida joylashtiring.

B $18 + 81$

O $76 + 15$

E $17 + 86$

K $127 - 92$

T $98 - 25$

I $104 - 58$

b) Uch xonali sonlarni kamayish tartibida joylashtiring.

A $108 - 9$

E $153 + 784$

N $992 - 187$

K $873 - 790$

Y $551 - 397$

S $491 + 501$

d) 2 soni bo'luvchi bo'lgan ifodalardagi harflarni ifodalarning qiymatlari kamayishi tartibida yozing.

A $18 : 9$

T $6 : 2$

O $20 : 10$

D $16 : 2$

S $8 : 2$

O' $10 : 2$

8. Islom bir son o'yladi, unga 823 ni qo'shib, hosil bo'lgan yig'indidan 429 ni ayirdi. Natijada 559 chiqdi. Islom qanday sonni o'ylagan?

9. Ibrohimda 80 tanga bor edi. U 68 tangaga ensiklopediya, qolgan puliga esa 2 ta muzqaymoq sotib oldi. Muzqaymoq qancha turadi?

Yondosh mavzu:
mayda motorika.

2 ga bo'lish, bo'linuvchi,
bo'luvchi, bo'linma.

1. Mayda motorika shved devoriga tirmashib chiqishda ham yordam beradi. Tayoqchalarni pastdan yuqoriga qarab sanang. Qizil rangli tayoqchani nimeri qanday? Ko'k rangdagi tayoqchalarning-chi? Qizil va ko'k rangdagi tayoqchalarning nimerlarini qanday umumiy so'zlar bilan atash mumkin?

2. Jismoniy tarbiya darsida bolalar nimer bo'yicha sanashdi. Barcha toq nimerli bolalar bir qadam oldinga chiqishdi. Qaysi nimerli bolalar oldinda bo'lib qolishdi? Nimeri 8 bo'lgan bola oldinda bo'lib qolishi mumkinmi?

3. Yechib ko'ring. Qaysi misollarni yecha olmadingiz?

8 : 2 6 : 2 4 : 2 7 : 2 5 : 2 3 : 2

Juft sonlar 2 ga bo'linadi: 2, 4, 6, 8, 10, ...
Toq sonlar 2 ga bo'linmaydi: 1, 3, 5, 7, 9, ...

4. Munisa onasiga kir yoyadigan dorga kiyimlarni osishda yordam berdi. Munisa har bir buyumni ikkita qisqich bilan qistirdi. Agar Munisada 24 ta qisqich bo'lsa, u nechta buyumni dorga osa oladi?

5. Ifoda tuzing. Ularni o'zgaruvchilarning berilgan qiymatlarida hisoblang.

a) Uzunligi 12 m bo'lgan arqon d ta teng qismga bo'lindi. Har bir qismning uzunligi nimaga teng? ($d = 2, 3, 4$)

b) Olmalar 2 vazaga teng bo'lib qo'yildi. Agar vazaga n ta olma sig'sa, hammasi bo'lib nechta olma bo'lgan? ($n = 7, 8, 9$)

d) k ta shnur juftlab yotqizildi. Necha juftlik hosil bo'ldi? ($k = 8; 10; 12$)

6. Taqqoslang.

$$\begin{array}{llll} 16 : d \square & 18 : d & a : 10 \square & a : 6 \\ b : 2 \square & b : 5 & 80 : x \square & 8 : x \\ 40 : c \square & 20 : c & y : 6 \square & y : 3 \end{array}$$

7. Yulduzchalarni shunday raqamlar bilan almashtiringki, natijada misollar to'g'ri bo'lsin.

$$\begin{array}{r} + \quad 3 \quad 7 \\ 4 \quad 7 \\ \hline 6 \quad 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - \quad 8 \quad 8 \quad * \\ 5 \quad * \quad 3 \\ \hline * \quad 9 \quad * \end{array}$$

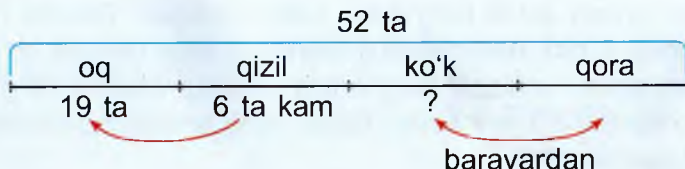
$$\begin{array}{r} + \quad 5 \quad 6 \quad * \\ 2 \quad * \quad * \\ \hline * \quad 2 \quad 1 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - \quad 6 \quad 2 \quad * \\ * \quad * \quad 3 \\ \hline 2 \quad 1 \quad 7 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} - \quad 4 \quad 0 \quad 0 \\ * \quad * \quad 7 \\ \hline 1 \quad 7 \quad * \end{array}$$

8. Barcha juft sonlarni ko'chirib yozing va ularni 2 ga bo'ling.
11, 19, 21, 20, 5, 4, 8, 8, 15, 16.

9. Qutida oq, qizil, qora va ko'k rangli 52 ta tugmacha bor. Oq tugmachalar 19 ta, qizillari oqlaridan 6 ta kam. Ko'k tugmachalar qora tugmachalar qancha bo'lsa, shuncha. Qutida nechta ko'k tugmacha bor?

97. 3 sonini ko'paytirish va 3 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
volontyorlar.

Ko'paytuvchi, ko'paytma.

1. Ikkinchi sinfdagi volontyorlar yetim bolalarga yordam berishga qaror qilishdi va 3 tadan yaxshi o'yinchoq olib kelishdi. Har bir o'quvchining kelishi bilan o'yinchoqlar nechtaga ortadi?

O'quvchilar soni	1	2	3	4	5
O'yinchoqlar soni	3	6			

3 ga ko'paytirish jadvali

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a · 3	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30

2. To'g'ri to'rtburchaklarning perimetrlari va yuzlarini toping.

9 cm

5 dm

6 m

3 cm

3 dm

3 m

3. Noma'lumlarning shunday qiymatlarini tanlangki, natijada tengliklar to'g'ri bo'lsin.

$$x \cdot 3 = 24$$

$$18 : t = 6$$

$$n : 3 = 8$$

$$3 \cdot y = 30$$

$$15 : m = 5$$

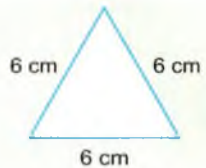
$$b \cdot 4 = 12$$

4. Siniq chiziq uchta bo'g'indan tashkil topgan. Birinchi bo'g'inning uzunligi 2 dm, ikkinchi bo'g'inning uzunligi birinchi bo'g'indan 7 cm qisqa, uchinchi bo'g'inning uzunligi ikkinchi bo'g'inning uzunligidan 90 mm uzun. Butun siniq chiziqning uzunligi nimaga teng?

5. Daftaringizga har bir bo'g'inining uzunligi 3 cm ga teng bo'lgan 4 bo'g'inli siniq chiziqli chizing. Siniq chiziqli uzunligi nimaga teng?

6. Hamma tomonlari teng bo'lgan uchburchak teng tomonli uchburchak deb ataladi. Tomoni 6 cm bo'lgan teng tomonli uchburchakning perimetri nimaga teng?

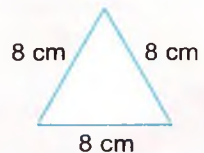
7. 2-"A" sinfi volontyorlari o'z sinfdoshlari uchun "Extiyot bo'ling, yo'!" oyinini ishlab chiqishdi. Viktorina uchun ular uchburchak shaklidagi yo'l belgisini tayyorlab qo'yishdi. Har bir belgining perimetri nimaga teng?

8. Ijtimoiy yordam – bu tabiiy ofatdan zarar ko'rganlar uchun to'plangan oziq-ovqat va dori-darmonlar. 2-sinf o'quvchilari makaron, yog' va konserva olib kelishdi. Ular soni jami qancha?

9. Teng tomonli uchburchakning tomonlari 8 cm ga teng. Bu uchburchakning perimetri nimaga teng?

10. Tenglamalarni yeching.

$$x \cdot 3 = 50 - 20$$

$$24 : z = 16 : 2$$

$$y : 2 = 78 - 69$$

$$563 - t = 5 \cdot 3$$

98. Sonni 3 ga bo'lish

Yondosh mavzu:
tabiatni asrash.

Bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

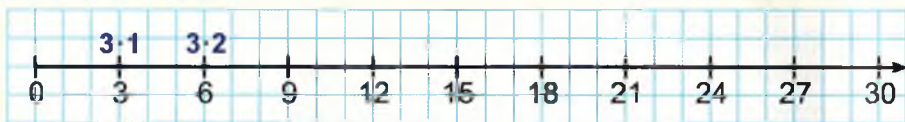

Shaklning
yuqoridan
ko'rinishini
toping.

1. Uch o'quvchiga maktab yonidagi maydonda o'sayotgan 12 ta daraxtni sug'orish topshirig'i berildi. Agar ular ishni baravardan bo'lib olgan bo'lsalar, har bir o'quvchi nechta daraxtga suv quyadi?

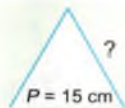
2. Yangi ko'chatlarni bir-biridan 3 m masofada o'tqazishdi. Birinchi ko'chat darvozadan 3 m masofada o'tqazildi. Sonli nurda sanoq bo'yicha qaysi ko'chat darvozadan 9 m masofada; 30 m masofada bo'lishini ko'rsating.

3. Taqqoslang.

$$\begin{array}{lll} 18 : 3 \square 24 : 3 & 12 : 3 \square 21 : 3 & 30 : 3 \square 18 : 3 \\ 12 : 4 \square 15 : 5 & 6 : 2 \square 9 : 3 & y : 6 \square y : 3 \end{array}$$

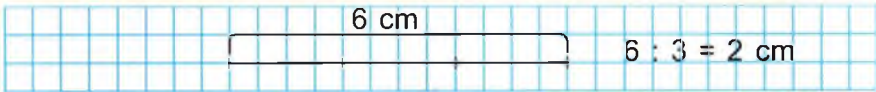
4. Teng tomonli uchburchakning perimetri 15 cm ga teng. Uchburchakning tomonlari uzunligi nimaga teng?

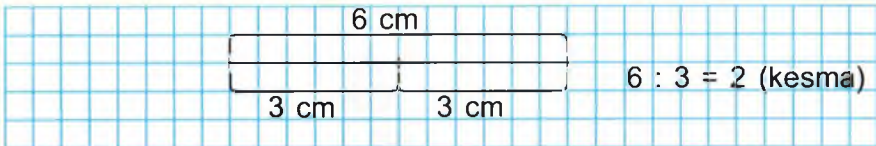
5. Ifodalar tuzing.

- a) Zooburchakda quyon solingan 4 ta katak bor. Qanday qilib 12 ta sabzini ular o'rtasida o'zaro teng taqsimlash mumkin?
- b) Darsda 3 o'quvchi O'zbekistonning 9 qo'riqxonasi haqida ma'ruza o'qishi kerak. Ular o'rtasida bu ishni qanday qilib teng taqsimlash mumkin?

6. Bo'lishning ushbu turlari bir-biridan qanday farqlanadi?
a) Uzunligi 6 cm bo'lgan kesma 3 ta teng qismga bo'lindi.

- b) Uzunligi 6 cm bo'lgan kesma 3 cm li qismlarga bo'lindi.

7. Daftaringizga uzunligi 15 cm bo'lgan ikkita kesma chizing.
a) Birinchi kesmani 5 ta teng qismga bo'ling. Bitta qismning uzunligi nimaga teng?
b) Ikkinchi kesmani har biri 5 cm bo'lgan qismlarga bo'ling. Nechta qism hosil bo'ldi?

8. Amallarning to'g'ri tartibini ko'rsating va ifodani hisoblang.
 $900 - (337 + (455 - 186)) + 291$

9. Misollarni namuna bo'yicha hisoblang.

$9 \cdot 3$

$4 \cdot 3$

$7 \cdot 3$

$9 \cdot 2$

Namuna

$8 \cdot 3 = 24$

$3 \cdot 8 = 24$

$24 : 3 = 8$

$24 : 8 = 3$

10. a) Uzunligi 12 m bo'lgan to'sin 4 ta teng qismga bo'lindi. Bitta qismning uzunligi nimaga teng?
b) Uzunligi 12 m bo'lgan to'sin har birining uzunligi 4 m dan bo'lgan qismlarga bo'lindi. Nechta qism hosil bo'ldi?
1 katakni 1 m sifatida olib, har bir hol uchun kesma chizing.

99. 4 sonini ko'paytirish va 4 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
gazeta va jurnallar

Ko'paytuvchi, ko'paytma.

Bu yerda nechta uchburchak bor?

1. Agar bir oyda gazetaning 4 ta soni chop etilsa, 2 oyda gazetaning nechta soni chop etiladi? Sonli nur chizing va uning yordamida 4 oyda, 7 oyda gazetaning nechta soni chop etilishini topishga yordam bering.

4 ga ko'paytirish jadvali

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 4$	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40

2. Ko'paytirish yordamida ifodalang va hisoblang.

$$7 + 7 + 7 + 7$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

$$3 + 3 + 3 + 3$$

$$4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 4$$

3. Kvadratlarning perimetrlarini toping.

5 cm

7 dm

a

4. Ifoda tuzing va hisoblang.

Har oy Aziz sinf burchagiga 4 ta yangiliklar varaqasini tayyorlaydi. Aziz o'qishning 9 oyida nechta varaqa tayyorlaydi?

5. Ko'chirib yozing va bo'sh katakchalarni to'ldiring.

$6 \cdot \square = 24$

$4 \cdot \square = 28$

$2 \cdot \square = 16$

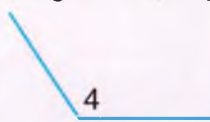
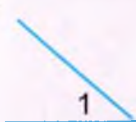
$9 \cdot \square = 27$

$6 \cdot \square = 12$

$5 \cdot \square = 15$

6. Sinf soatida ma'ruza qilish uchun Malika, Lola, Diyora va Dilbar 18 ta yangilikni tayyorlab qo'ydi. Ularning yarmini Malikaning o'zi o'qib berdi, qolgan yangiliklarni uning dugonalari baravardan bo'lib olishdi. Har qaysi qiz nechta yangilik o'qidi?

7. Paletka yordamida har bir burchakning turini aniqlang.

8. Duradgor kitob va gazetalar uchun g'ayrioddiy javon yasadi.

Bu javon qanday geometrik shakllardan tashkil topgan?

Bu yerda nechta uchburchakni topish mumkin?

Paletkadan foydalanib, har bir uchburchakning burchaklarini aniqlang.

9. Tomoni 4 cm bo'lgan kvadrat yasang. Bu kvadratning perimetri va yuzi nimaga teng?

10. Taqqoslang.

$6 \cdot 3 \square 7 \cdot 2$

$16 \cdot 4 \square 18 \cdot 3$

$2 \cdot 4 \square 5 \cdot 4$

$9 \cdot 3 \square 9 \cdot 4$

$20 \cdot 2 \square 40 \cdot 4$

$4 \cdot 7 \square 7 \cdot 3$

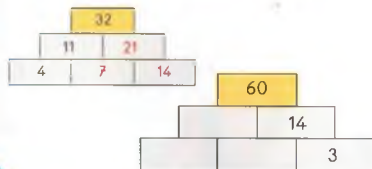
100. Sonni 4 ga bo'lish

Yondosh mavzu:
mehnat, hashar.

Bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

Bo'sh kataklarni to'ldiring.

1. Ishni tezroq yakunlash uchun qo'shnilar hasharda 4 kishidan iborat guruhlariga bo'linishdi. 12 kishidan nechta guruh hosil bo'ladi? Ushbu ifodalar nimani anglatadi?

$12 : 4$
 $4 \cdot 3$
 $3 \cdot 4$
 $12 : 3$

2. Amallar va ularning komponentlari nomlarini ayting. Hisoblashlar to'g'ri bajarilganmi yoki yo'qmi? Tekshirib ko'ring.

$$3 \cdot 9 = 27$$

$$5 \cdot 4 = 24$$

$$21 : 7 = 3$$

$$18 : 2 = 6$$

3. O'zgaruvchilar o'rniga shunday qiymatlarni qo'yingki, natijada tengliklar to'g'ri bo'lsin.

$$x \cdot 4 = 28$$

$$6 \cdot y = 18$$

$$z \cdot 7 = 21$$

$$28 : 4 = x$$

$$y = 18 : 6$$

$$21 : 7 = z$$

Ko'paytirish bilan bo'lish orasidagi bog'lanish

Noma'lum ko'paytuvchini topish uchun ko'paytmani ma'lum ko'paytuvchiga bo'lish kerak.

4. Hisoblang. Qavslar ichidagi amallar birinchi navbatda bajariladi.

$$(78 - 46) : 8$$

$$25 - (16 : 8)$$

$$35 + (18 : 6)$$

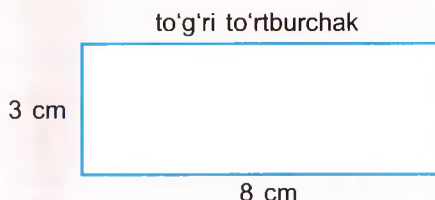
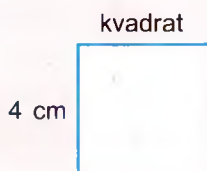
5. O'qish o'quvchi uchun birinchi navbatdagi vazifa. Uch hafta kasal bo'lgan o'quvchi necha soat darsni o'tkazib yuboradi?

Dushanba	Seshanba	Chorshanba	Payshanba	Juma
4 ta dars	4 ta dars	5 ta dars	5 ta dars	5 ta dars

6. Ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini hisoblang.

- 276 va 352 sonlari yig'indisidan 128 sonini ayirish.
- 800 sonidan 652 va 108 sonlari ayirmasini ayirish.
- 30 va 10 sonlari yig'indisini 4 ga bo'lish.
- 27 va 11 sonlari ayirmasini 4 ga bo'lish.

7. Ushbu to'g'ri to'rtburchaklarning perimetrlari va yuzlarini toping.

8. Hisoblang. Qavslar ichidagi amallar birinchi navbatda bajariladi.

N $(27 : 3) + 49$

E $(60 - 28) : 4$

G' $(36 : 4) + 15$

S $(50 \pm 26) : 8$

O $22 + (16 : 4)$

U $(17 + 3) : 4$

T $42 - (24 : 6)$

A $(18 + 22) : 10$

M $50 - (21 : 3)$

H $(45 - 15) : 3$

L $71 + (15 : 3)$

I $(36 - 18) : 3$

Bu yerda qanday maqol yashiringan?

6 58 3 26 58

43 8 10 58 4 38 76 4

5 76 5 24

INZON MEHNATLA ALUG

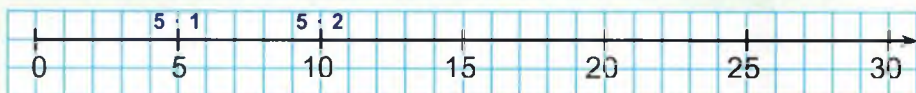
101. 5 sonini ko'paytirish va 5 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
savdo va reklama.

Ko'paytirish, ko'paytuvchi,
ko'paytma.

1. 1 minutda printer 5 ta reklama varag'ini chop etishi mumkin. 2 minutda-chi? 5 minutda-chi?

2. Televizor ko'rsatuvi davomida tez-tez reklama namoyish etiladi. Agar har bir uzilish 4 minut davom etsa, 5 ta reklama qancha vaqtni egallaydi?

5 ga ko'paytirish jadvali

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 5$	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50

3. Ko'p sonli qo'shishni ko'paytirish bilan almashtiring va hisoblang:

$$(5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5) + 27$$

$$(9 + 9 + 9 + 9 + 9) - 26$$

$$90 - (5 + 5 + 5 + 5 + 5)$$

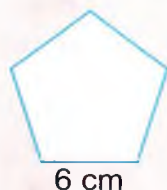
$$78 - (8 + 8 + 8 + 8 + 8)$$

4. Toping:

a) agar beshburchakning barcha tomonlari 6 cm ga teng bo'lsa, uning perimetrini;

b) tomoni 5 dm bo'lgan kvadratning yuzini;

d) har bir bo'g'ini 5 cm dan bo'lgan 7 bo'g'inli siniq chiziqning uzunligini.

5. Besh quti sharbatdan iborat qadoq 14 tanga turadi. Agar sharbatlar alohida sotib olinsa, ularning har bir qutisi 3 tangaga tushadi. Qaysi biri arzon: alohida 5 quti sharbatmi yoki bir butun qadoq sharbatmi? Qancha arzon?

3 tanga

14 tanga

6. Do'kondan ro'yxat bo'yicha xarid qilindi. Xarid uchun qancha pul to'landi?

Mahsulot	Miqdori	1 kg uchun
Kartoshka	5 kg	4 tanga
Piyoz	3 kg	2 tanga
Un	4 kg	4 tanga

7. Ifodalar tuzing.

a) Bir shisha yog' 9 ming so'm turadi. Shunday 3 shisha yog' uchun qancha to'lash kerak? 5 shisha uchun-chi? n shisha uchun-chi?

b) Do'konga 5 tokchali shkaf o'rnatildi. Agar bir tokchaga 8 ta banka sig'sa, bu shkafga nechta banka joylash mumkin? Bir tokchaga 10 ta banka sig'sa-chi? k ta banka sig'sa-chi?

8. Amallar tartibini ko'rsating va ifodani hisoblang.

$$175 + 466 - (702 - (307 + 193) - 217)$$

9. Qalin daftarning narxi 5 tanga. Abror 8 ta daftar sotib olmoqchi. Qaysi biri arzon: alohida 8 ta daftarmi yoki 35 tangalik bir qadoq daftarmi? Qancha pul tejash mumkin?

Har biri
5 tangadan

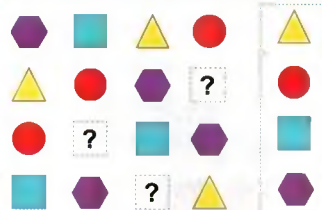

35 tanga

102. Sonni 5 ga bo'lish

Yondosh mavzu:
kupyurlar, pullar.

Bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

Har bir qog'oz kupyurni tangalar bilan almashtirish mumkin.

1 ta tanga

5 ta tanga

10 ta tanga

50 ta tanga

1. Onasi Aziza uchun bo'yoqlar, plastilin va rangli qalamlar sotib oldi. Hamma xarid uchun 30 ming so'm to'lash kerak. U bunday kupyurlardan nechtasini sanab beradi?

$$\underbrace{\begin{array}{cccccc} \text{5000} & + & \text{5000} & + & \text{5000} & + & \text{5000} & + & \text{5000} & + & \text{5000} & + & \text{5000} \\ 5 & + & 5 & + & 5 & + & 5 & + & 5 & + & 5 & + & 5 \end{array}}_{?} = 30$$

Bu yozuvni qanday qisqa amal bilan almashtirish mumkin?

2. Madinada kupyur bor. U bu pulini maydaroq kupyurlarga almashtirmoqchi.

a) Maydalashda u 5 ming so'mlik kupyurlardan nechta oladi?

$$\begin{array}{l} \text{20000} = \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} + \text{5000} \\ = \underbrace{5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5}_{?} \end{array}$$

b) kupyurlardan-chi?

$$\begin{array}{l} \text{20000} = \text{10000} + \text{10000} + \text{10000} + \text{10000} + \text{10000} \\ 50 = \underbrace{10 + 10 + 10 + 10 + 10}_{?} \end{array}$$

3. O'quvchilarning shahar bo'ylab sayohati chog'ida tamaddi qilishlari uchun 30 quti pecheniy va sharbat xarid qilish kerak.
- a) Pecheniy qadoqda 5 qutidan sotiladi. Necha qadoq pecheniy olish kerak?
- b) Qadoqda 6 quti sharbat bo'ladi. Necha qadoq sharbat olish kerak?

4. Azim do'kondan donasi 3 ming so'mdan 7 ta daftar sotib oldi. Unga kupyurdan qancha qaytim qaytarilishi kerak?

5. Izlanish o'tkazing:

- a) Uzunligi 20 katak bo'lgan kesma chizing. Uni 5 ta teng qismga bo'ling. Bitta qismning uzunligi santimetrlarda nimaga teng?
- b) Uzunligi 10 cm bo'lgan kesma yasang. Uni qismlarga shunday ajratingki, har bir qismning uzunligi 5 cm ga teng bo'lsin. Nechta qism hosil bo'ladi?
- d) 2, 5 va 10 sonlarini ko'paytirish va bo'lish orasidagi bog'lanishni ko'rsatuvchi to'rtta ifoda yozing.

6. Baravardan bo'ling.

- a) 50 ming so'mni 5 nafar ishchiga;
b) 45 ta daftarni 9 nafar o'quvchiga;
d) 20 ta somsani 4 ta likopchaga.

7. Hisoblashlarni bagaring.

$$(45 : 5) + 63$$

$$(14 + 18) : 8$$

$$(90 - 72) : 9$$

$$71 - (35 : 7)$$

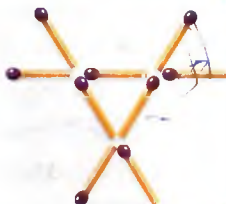
8. Agar Madina 7 tangadan 2 quti sut sotib olsa, u 50 tangadan qancha qaytim oladi?

Yondosh mavzu:
oila.

... marta katta,
... marta orttirish.

4 ta cho'pning
o'rnini shunday
almashtiringki,
natijada 5 ta
uchburchak
hosil bo'lsin.

1. Behruz vazadan 2 ta yong'oq, uning ukasi Shohruz esa 2 tadan 2 marta yong'oq oldi. Shohruz nechta yong'oq olgan?

2. Sonni n marta orttirish – bu sonni n marta olish.
a) 7, 9, 11 sonlarini 2 marta orttiring.
b) 4, 7, 8 sonlarini 3 marta orttiring.
d) 2 va 5 sonlarini 6 marta orttiring.

Sonni bir necha marta orttirish

Sonni n marta orttirish uchun bu sonni n ga
ko'paytirish kerak.

4 soni 3 marta orttirildi.

$4 \cdot 3$ qiymat 4 dan 3 marta ortiq.

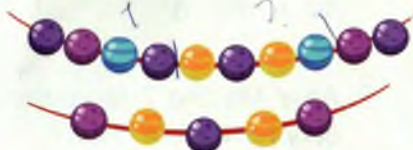

3. Rasmlardagi xatolarni toping:

a) Chap tokchada o'ng
tokchadagidan 3 marta
ko'p kitob bor.

b) Pastdagi ipda yuqoridagi
ipdagidan 2 marta ko'p
munchoq bor.

4. Salimning tug'ilgan kunida 8 ta mehmon, bobosining yubileyida esa 3 marta ko'p mehmon keldi. Bobosining yubileyida qancha mehmon kelgan?

5. Kesmaning uzunligini o'lchang. Uning uzunligini 4 marta orttiring va yangi kesmani daftaringizga chizing. Kesma ostiga uning uzunligini yozing.

6. Hisoblang va ortiqcha so'zni toping:

P $95 + (6 \cdot 3)$

I $(60 - 36) : 3$

K $178 - (7 \cdot 4)$

A $(70 - 52) : 9$

G $109 + (5 \cdot 8)$

X $(13 + 19) : 8$

N $120 - (6 \cdot 5)$

O' $(3 \cdot 5) + (5 \cdot 5)$

O $111 - (7 \cdot 2)$

L $(7 \cdot 3) + (3 \cdot 2)$

S $(14 + 31) : 9$

T $(4 \cdot 9) - (5 \cdot 4)$

2, 150, 2

97, 113, 2

5, 8, 90, 149, 8, 27

4, 97, 27, 2

16, 97, 40, 2

Qavslar ichidagi amallar birinchi navbatda bajariladi.

7. To'g'ri to'rtburchakning tomonlari uzunliklari 3 cm va 1 cm. Uning katta tomoni 2 marta, kichik tomoni esa 6 marta orttirildi. To'g'ri to'rtburchak qanday shaklga aylanib qoldi? Bu shaklning tomonlari qanday uzunlikka ega bo'ldi? Bu shaklni daftaringizga chizing.

8. a) 7 sonini 2 marta; 6 marta; 9 marta orttiring.
b) 7, 9, 10 sonlarini 5 marta orttiring.
d) 5 sonini 6 marta, 6 sonini esa 5 marta orttiring.
Natijalardan qaysi biri katta?

9. Nonushtadan keyin dasturxondan 6 ta piola va 2 marta ko'p likopcha yig'ib olindi. Hammasi bo'lib nechta idish yig'ib olingan?

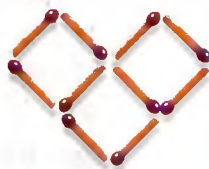
104. Bir necha marta kamaytirish

Yondosh mavzu:
ajdod va avlodlar.

... marta kichik,
... marta orttirish.

2 ta cho'pni
shunday
qo'shingki,
natijada 7 ta
kvadrat hosil
bo'lsin.

1. Bolalar onasi uchun 2 ta, buvisi uchun esa 2 marta ko'p gul sotib olishdi. Bolalar buvisi uchun nechta gul sotib olishdi?

2. a) 3 ta doira chizing. 2 marta ko'p kvadrat chizing. Doiralardan kvadratlardan necha marta kam?
b) 4 ta kvadrat chizing. Kvadratlardan 2 marta ko'p uchburchak chizing. Kvadratlar uchburchaklardan necha marta kam?

Sonni bir necha marta kamaytirish

Sonni n marta kamaytirish uchun
bu sonni n ga bo'lish kerak.

Yulduzchalar romblardan 2 marta ko'p.
Romblar yulduzchalardan 2 marta kam

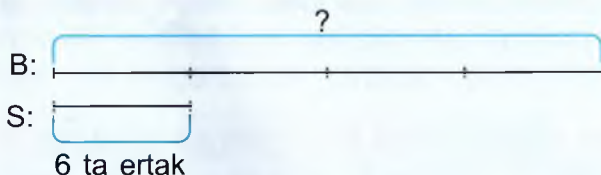
3. a) 4 sonini 5 marta, 7 marta, 10 marta orttiring.
b) 40 sonini 8 marta, 5 marta, 10 marta kamaytiring.
Teskari amalni toping.

4. a) Daftaringizga uzunligi 6 cm bo'lgan AB kesma chizing.
b) CD kesmaning uzunligi AB kesmaning uzunligidan 2 marta kichik. CD kesmani yasang.
d) MN kesmaning uzunligi CD kesmaning uzunligidan 2 marta katta. MN kesmani chizing.
e) AB va MN kesmalar uzunliklarini taqqoslang.

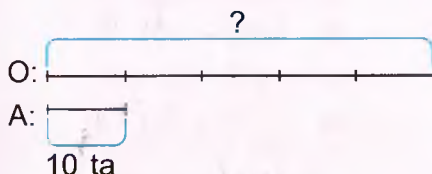
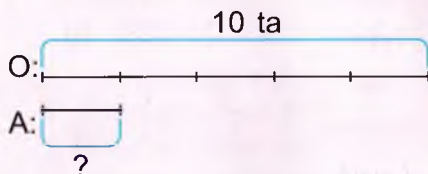
5. Sxemadan foydalanib, masalani yeching.

Bobo uyqudan oldin nabirasi Said bilan ertak o'qidi. Bir oyda bobo nabirasidan 4 marta ko'p ertak o'qidi. Said 6 ta ertak o'qidi. Bobo nechta ertak o'qigan?

6. Mos sxemani tanlang va masalani yeching.

Ota o'g'li Aziz bilan tomorqada jo'yaklarni chopdi. Ota 10 ta jo'yakni chopdi. Bu Aziz chopganidan 5 marta ko'p. Aziz nechta jo'yakni chopgan?

7. Amallarni bajaring.

- 7, 9, 11 sonlarini 2 marta orttiring.
- 30, 27, 21 sonlarini 3 marta kamaytiring.
- 5 sonini 6 marta; 8 marta; 9 marta orttiring.
- 30 sonini 3 marta; 5 marta; 6 marta kamaytiring.
- 456 sonini 31 taga; 128 taga; 229 taga orttiring.
- 876 sonini 49 taga; 190 taga; 207 taga kamaytiring.

8. Baliq ovida Halim 6 ta baliq tutdi. Otasi Halimdan 2 marta ko'p baliq tutdi. Bobosi otasidan 3 marta kam baliq tutdi. Ularning har biri nechta baliq tutgan?

Yondosh mavzu:
men va sotsium.

Sotsium – bu biz yashayotgan jamiyat. Bu bizning hovlimiz, bizning maktabimiz, bizning mamlakatimiz. O'zbekistonda turli millat, elat va an'analarga ega xalqlar yashaydi. Ularnig barchasi tinch va totuv yashaydilar.

1. Xalqaro do'stlik kuniga bag'ishlangan bayramga birinchi sinflardan 30 o'quvchi va ikkinchi sinflardan 2 marta ko'p o'quvchi qatnashdi. Hammasi bo'lib qancha o'quvchi qatnashdi?

2. Bir xil javobli misollardan sana tuzing. Bu sana qaysi kunga to'g'ri keladi?

1 $(81 - 53) : 4$

9 $(90 - 50) : 5$

20 $(17 + 3) : 4$

30 $(17 + 23) : 4$

Iyun $(30 : 3) - (16 : 8)$

Iyun $(3 \cdot 3) - (18 : 9)$

Iyul $5 + (25 : 5)$

Dekabr $3 \cdot 7 - 16$

8

9 iyul
Xalqaro do'stlar kuni

7

1 iyun
Xalqaro bolalar kuni

10

Xalqaro do'stlik kuni

5

Xalqaro odamlar birdamligi kuni

3. Quyida keltirilgan mavzulardan ajratib ko'rsatilgan so'zlarni toping va ulardan do'stlik haqidagi maqolni tuzing.

1) 85-mavzu

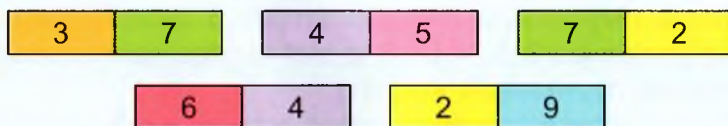
2) 86-mavzu

3) 88-mavzu

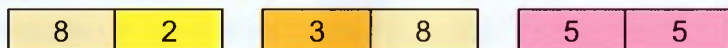
4) 93-mavzu

5) 94-mavzu

4. Bolalar "Ko'paytirish jadvali" stol o'yinini o'ynashmoqda. Stol ustiga bir nechta kartochka qo'yilgan. Ishtirokchilar navbat bilan kartochka ustiga o'z kartochkalarini qo'yadilar. O'yin shartiga ko'ra ishtirokchi, agar uning kartochkasidagi sonlar ko'paytmasi stoldagi ustki kartochkadagi sonlar ko'paytmasidan katta bo'lsa, o'z kartochkasini uning ustiga qo'yadi. Bu kartochkalar stol ustiga qanday tartibda joylashtirilgan?

Agar mos kartochka bo'lmasa, ishtirokchi stoldagi hamma kartochkalarni o'ziga oladi. Agar Azizning qo'lida ushbu uchta kartochka bo'lsa, u qanday ish tutadi?

5. O'quvchilar do'stlari va tanishlari bilan so'rovnoma o'tkazib, diagramma tuzdilar. Diagramma odamlar boshqa davlatlar haqidagi ma'lumotlarni qayerdan olayotganliklarini ko'rsatadi. Diagrammaga qarab odamlar qaysi manbalardan ko'proq, qaysilaridan kamroq foydalanishlarini aniqlang.

6. Fotosuratchi ikkita o'g'il bola va ikkita qiz boladan iborat guruhning chiroyli fotosuratini ishlamoqchi bo'ldi. Buning uchun u bolalarni turli tartibda joylashtirib, suratga oldi. Agar ikki qiz yonma-yon turishni xohlasa, u necha ko'rinishda suratga olishi mumkin?

105. 6 sonini ko'paytirish va 6 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
axloq.

Ko'paytuvchi, ko'paytma.

Sehrli kvadratni shunday to'ldiringki,
har bir satr va ustunda joylashgan
sonlar yig'indisi 60 ga teng bo'lsin.

17	24	19
22	20	18
21	16	23

1. Maktab oshxonasida bitta stol atrofida 6 kishi o'tirishi mumkin. Nur yordamida 3 ta; 4 ta; 5 ta stol atrofiga nechta odamni o'tqazish mumkinligini aniqlang.

2. Har bir stolga 6 ta qoshiq q'oyish kerak. Agar 6 ta stolni hozirlash zarur bo'lsa, hammasi bo'lib nechta qoshiq kerak?

6 ga ko'paytirish jadvali

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 6$	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60

3. Hisoblang.

$$(7 \cdot 6) + (6 \cdot 4)$$

$$(5 \cdot 6) + (8 \cdot 2)$$

$$(8 \cdot 6) - (6 \cdot 3)$$

$$(6 \cdot 10) - (3 \cdot 7)$$

$$150 - (6 \cdot 9)$$

$$100 - (4 \cdot 3)$$

4. Qulay usul bilan hisoblang.

$$28 + (8 + 8 + 8 + 8 + 8 + 8)$$

$$90 - (9 + 9 + 9 + 9 + 9 + 9)$$

$$93 + (6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6 + 6)$$

$$111 - (6 + 6 + 6 + 6)$$

- B:
- Y:
- ?

-

7. Patnisda 6 ta go'shtli va 2 marta ko'p kartoshkali somsa bor. Patnisda hammasi bo'lib nechta somsa bor?

8. Hisoblang va xushmuomalalilik, o'zini tutish qoidalariga amal qilishlik qanday atalishini bilib oling.

$$32 + (6 \cdot 5)$$

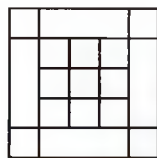
15	64	15	66	81	62	81	62	107
O	P	O	B	L	1	L	J	K

Yondosh mavzu:
ish va mehnat.

Bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

Bu yerda nechta kvadrat bor?

1. 6 nafar usta 42 ta uskunani yig'ishi kerak. Agar ular bu ishni baravardan bo'lib olsalar, har bir usta nechta uskunani yig'ishi kerak bo'ladi?

2. 6 ga ko'paytirish jadvalidan foydalanib hisoblang.

$$36 : 6$$

$$42 : 6$$

$$48 : 6$$

$$60 : 6$$

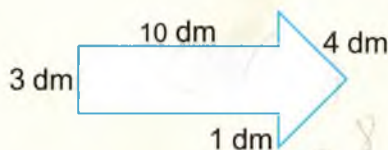
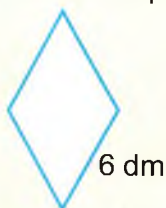
$$54 : 6$$

$$12 : 6$$

3. Bir kunda usta 24 ta o'yinchoqni, shogirdi esa 4 marta kam o'yinchoqni yig'a oladi. Usta va uning uchta shogirdi bir kunda nechta o'yinchoqni yig'a oladi?

4. Usta simdan teng tomonli oltiburchakni bukishi kerak. Agar simning uzunligi 48 cm bo'lsa, oltiburchakning har bir tomoni qanchaga teng bo'ladi?

5. Teng tomonli romb va strelka yasash uchun qancha sim kerak bo'lishini aniqlang.

6. Noma'lumlarning qiymatini toping.

$$6 \cdot x = 42$$

$$36 : z = 6$$

$$p : 3 = 6$$

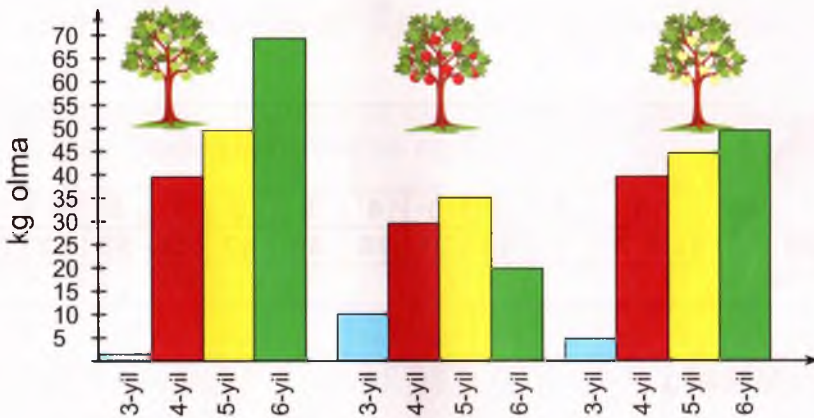
$$y \cdot 6 = 24$$

$$54 : t = 9$$

$$k : 6 = 8$$

7. Bog'bon bog'ga uchta nav olma ko'chati o'tqazdi. Diagrammani o'rganing va savollarga javob bering:

- Qaysi olma hammasidan oldin hosil bera boshladi?
- Qaysi olma so'nggi yilda hammasidan ko'p hosil berdi?
- Qaysi olma barcha yillarda hammasidan ko'p hosil berdi?

8. Amallarni bajaring:

$$(54 : 9) + 18$$

$$43 + (18 : 6)$$

$$(85 - 25) : 10$$

$$(34 + 8) : 7$$

$$(21 : 7) + (12 : 4)$$

$$(30 : 5) : 2$$

9. Sport musobaqasida bir nafar yuqori sinf o'quvchisi uch nafar quyi sinf o'quvchisi bilan arqon tortishishi mumkin. 6 nafar yuqori sinf o'quvchisiga qarshi necha nafar quyi sinf o'quvchisini qo'yish mumkin?

107. 7 sonini ko'paytirish va 7 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
rejalashtirish.

Ko'paytuvchi, ko'paytma.

Sehrli
kvadratni
to'ldiring.

☆ 102 ☆

21		32	
26		23	
	28		
33		20	30

1. II chorak 7 hafta davom etadi. Agar har bir oy taxminan 30 kun bo'lsa, bu necha oy bo'ladi?

2. Yettitalab sanang: 7, 14, 21, 28, 35, 42, 49, 56, 63, 70 gacha davom ettiring.

7 ga ko'paytirish jadvali

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a · 7	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70

3. Hisoblang.

$$89 - (7 \cdot 7)$$

$$(7 \cdot 9) - (4 \cdot 7)$$

$$35 + (7 \cdot 6)$$

$$(7 \cdot 10) + (2 \cdot 7)$$

4. Zohid har hafta jamg'armasiga 7 ming so'm qo'shib qo'yadi. Agar hozir uning jamg'armasida 50 ming so'm bo'lsa, 9 oydan keyin jamg'argan pullari necha so'm bo'ladi?

5. Temur singlisi uchun rasmdagi kabi sehrli tayoqcha yasadi. Agar qizil yulduzcha qismi uchun 7 cm, ko'k dastasi uchun 25 cm sim ketgan bo'lsa, unga jami qancha sim kerak bo'lgan?

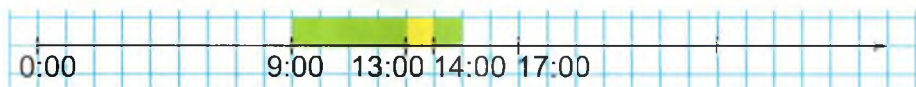

6. Sonli nurda Amirning otasi ishlaydigan vaqt ko'rsatilgan. U har kuni qancha vaqt ishlashini aniqlang.

Dushanbadan jumagacha:

Shanba kuni:

7. Hisoblang va o'quvchilar uchun rejalashtirish yana qanday atalishini aniqlang.

$$\begin{array}{ll}
 \text{I } 456 + 183 = 639 & \text{B } 187 + 178 = 365 \\
 \text{R } 881 + 203 = 1084 & \text{K } 290 + 120 = 410 \\
 \text{A } 901 + 204 = 1105 & \text{U } 335 + 375 = 710 \\
 \text{N } 98 + 574 = 672 & \text{T } 753 - 92 = 661
 \end{array}$$

410 702 672

K U N

661 697 678 661 639 365 639

T A R T I B T

8. Hisoblang.

$$358 - (7 \cdot 7)$$

$$(7 \cdot 3) + (6 \cdot 6)$$

$$(10 \cdot 7) - (7 \cdot 4)$$

$$621 + (9 \cdot 7)$$

$$554 + (4 \cdot 5) + (3 \cdot 8)$$

$$(80 - 74) \cdot 7$$

9. Ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini hisoblang. Asad 9 yoshda. Bobosining yoshi Asadning yoshidan 7 marta katta. Bobosi necha yoshda? Asad bobosidan necha yosh kichik?

Yondosh mavzu:
g'amxo'rlik va yordam.

Bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

	+		+		=	54		=	?
	+		+		=	80		=	?
	+		+		=	75		=	?
	+		-		=	42		=	?

1. Hisoblang.

a) Hayvonot burchagida 2 ta quyon va 3 marta ko'p to'tiqush yashaydi. Hayvonot burchagida nechta to'tiqush yashaydi?

b) Sardorning uyida 14 ta quyon yashaydi. Ular hayvonot burchagida yashaydigan quyonlardan nechta ko'p?

2. 28, 45, 35, 62, 70, 15, 42, 48, 21 sonlari orasidan 7 ga bo'linadiganlarini tanlab oling. Ularni namunadagi kabi ko'rinishda yozing.

Namuna: $28 = 7 \cdot 4$.

**Bir kattalik boshqa kattalikdan necha marta katta
yoki kichik ekanini bilish uchun katta kattalikni
kichik kattalikka bo'lish kerak.**

12 soni 3 dan 4 marta katta,

3 soni 12 dan 4 marta kichik.

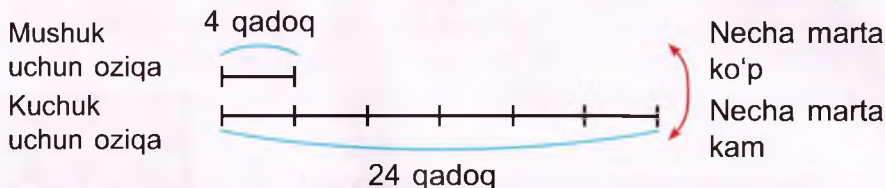
3. Rasm bo'yicha masala tuzing. Nimani aniqladingiz?

Necha marta ko'p?
Necha marta kam?

4. a) 56 soni 7 dan necha marta katta?
b) 6 soni 42 dan necha marta kichik?

5. Sxema bo'yicha masala tuzing.

6. Chizing va yeching.

- a) Hovlidagi 6 ta o'rindiqlardan 2 tasi singan. Butun o'rindiqlar siniq o'rindiqlardan necha marta ko'p?
- b) Bu hovlida yashovchi bolalar bitta o'rindiqni ta'mirlashdi. Siniq o'rindiqlar butun o'rindiqlardan necha marta kam bo'lib qoldi?

7. Jadvalni daftaringizga chizing va uni to'ldiring.

<i>a</i>	7	42	49	63	28	56	70	14	21
<i>a</i> : 7									

8. Hisoblang.

$$(42 : 7) + 18$$

$$30 + (14 : 2)$$

$$(30 + 26) : 8$$

$$(63 : 9) - 5$$

$$78 - (7 \cdot 7)$$

$$(89 - 54) : 5$$

9. Kunlar soviy boshlaganda bolalar qushlar uchun donxo'raklar yasadilar. Bolalar maktab hovlisiga 7 ta, maktab tashqarisiga 14 ta donxo'rak o'rnatdilar. Maktabdan tashqariga o'rnatilgan donxo'raklar maktabga o'rnatilganlaridan necha marta ko'p? Bolalar jami nechta donxo'rak yasaganlar?

109. 8 sonini ko'paytirish va 8 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
o'yinlar.

Ko'paytuvchi, ko'paytma.

Sehrli
kvadratni
to'ldiring.

☆ 150 ☆

33		44	
38		35	
	40		
45		32	42

1. Rasm bo'yicha aniqlang.

- Shaxmat o'yini uchun o'lchami 8×8 katakli taxtadan foydalaniladi. Shaxmat taxtasida jami nechta katak bo'ladi?
- O'yin boshida taxtada nechta oq shaxmat donalari bo'ladi?
- Taxtada jami nechta shaxmat donalari bo'ladi?

2. Yozing va hisoblang.

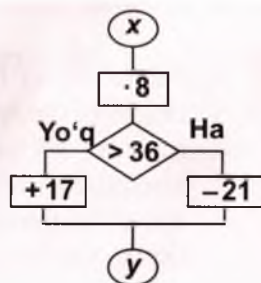
$8 \cdot 1$	$8 \cdot 3$	$8 \cdot 5$	$8 \cdot 7$	$8 \cdot 9$
$8 \cdot 2$	$8 \cdot 4$	$8 \cdot 6$	$8 \cdot 8$	$8 \cdot 10$

8 ga ko'paytirish jadvali

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$a \cdot 8$	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80

3. Hisoblashlarni algoritm bo'yicha bajaring va natijalarni o'sish tartibida joylashtiring. Xitoyda shaxmatga o'xshash o'yin qanday ataladi?

	A	I	S	Y	N	S
x	2	4	5	6	7	8
y						

4. Ifoda tuzing va uni yeching.

Malika bilan Madina bryulki – tayoqchalar bilan o'ynaladigan stol o'yini o'ynadi. To'plamda har biri 8 tadan bo'lgan 5 turdagi tayoqchalar bor. Ular stol ustiga bir to'p qilib uyib qo'yilgan. Qizlar navbat bilan uyumdan qolganlari sochilib ketmaydigan qilib bittadan tayoqcha tortib oladilar. Agar uyumdan Malika 4 ta, Madina esa 3 ta tayoqcha olgan bo'lsa, uyumda nechta tayoqcha qolgan?

5. Sxemani daftaringizga chizing va to'ldiring. Masalani yeching. Shaxmat turniriga 24 kishi, shashka turniriga esa ulardan 16 nafar kam kishi yozildi. Shaxmat turniri shashka turniridan necha marta ko'p ommalashgan.

Shaxmat: _____
Shashka: _____

Necha marta?

6. a) 32 soni 8 dan necha marta katta? 32 soni 8 dan nechta ortiq?
b) 5 soni 40 dan necha marta kichik? 5 soni 40 dan nechta kam?

7. Hisoblang, faqat uch xonali sonlarni yozing. Bu sonlarni kamayish tartibida joylashtiring va yana bir qadimiy o'yinning nomini bilib oling.

A 148 – (8 · 2)	D 99 + (8 · 1)
E 129 – (9 · 8)	R (8 · 6) + 75
K 56 + (7 · 3)	N 220 – (10 · 8)
I 81 + (8 · 3)	S (8 · 8) – 14

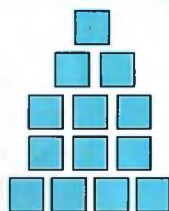
8. Lola bilan Zulfiya so'z o'yini o'ynadi. Lola 8 ta so'z, Zulfiya esa 8 ta ko'p so'z o'yladi. Zulfiya Loladan necha marta ko'p so'z o'yladi?

Yondosh mavzu:
jahon tillari.

Bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

Kvadratlarni
shunday
joylashtiringki,
natijada ikkita
kvadrat hosil
bo'lsin

- Diagrammada bir nechta ma'lum tillar belgilangan. Son 1000 tadan qancha miqdordagi odamlar uchun til ona tili hisoblanishini ko'rsatadi. Qaysi til eng ko'p tarqalgan? Xitoy tilida ispan tilidagidan qancha ko'p odam gaplashadi. Diagramma bo'yicha yana boshqa savollar o'ylab toping va ularni sinfdoshlaringizga bering.

- 8 ga bo'linadigan sonlarni toping. Sonlarni 8 ga bo'lish misollarini yozing.

27 81 56 30 42 58 48 22 32

- Topshiriqni zanjir bo'ylab bajaring.

$$45 + 27 \rightarrow : 8 \rightarrow + 26 \rightarrow : 7 \rightarrow \cdot 2 \rightarrow$$

$$45 + 35 \rightarrow : 8 \rightarrow - 7 \rightarrow - 54 \rightarrow : 8 \rightarrow$$

4. Noma'lumlarning qiymatlarini tanlang.

$$x : 7 = 8$$

$$64 : y = 8$$

$$t \cdot 8 = 72$$

5. Maktabda uchta til: ingliz, nemis va fransuz tillari o'rganiladi. Nemis tili bilan 198 kishi, fransuz tili bilan 38 nafar ko'p kishi shug'ullanadi. Agar maktabda 810 nafar o'quvchi o'qisa, necha kishi ingliz tili bilan shug'ullanadi?

6. Guruhda 30 nafar sayyoh Angliya va Fransiya'dan kelgan. 16 nafar sayyoh fransuz tilida, 23 nafar sayyoh esa ingliz tilida gaplashadi. Necha nafar sayyoh ikkala tilda ham gaplashadi?

7. Misollarni yeching va O'rta Osiyodagi yo'qolib ketish xavfi ostida bo'lgan noyob tillardan birining nomini toping.

A $(64 : 8) + 17$

P $51 - (32 : 8)$

I $(80 - 8) : 8$

R $45 - (80 : 8)$

A $(13 + 43) : 8$

Y $(16 : 8) - 2$

47	25	35	0	7

8. Har oy dunyoda 2 ta til yo'qolib ketadi. Bir yilda nechta til yo'qolib ketadi?

9. Ingliz tili to'garagiga 32 kishi, nemis tili to'garagiga esa 4 marta kam kishi qatnashadi. Fransuz tili to'garagiga ingliz tili to'garagiga qatnashganidan 14 nafar kam kishi yozilgan. Bu uch to'garakka hammasi bo'lib necha kishi qatnashadi?

111. 9 sonini ko'paytirish va 9 ga ko'paytirish

Yondosh mavzu:
tillar va jamiyat.

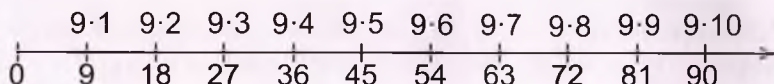
Ko'paytuvchi, ko'paytma.

1. Madina telefonda xolasi bilan 3 minut, buvisi bilan esa 9 marta ko'proq vaqt gaplashdi. Madina buvisi bilan qancha vaqt gaplashdi?

2. Telefon orqali Amerika bilan bir minut gaplashish uchun 9 ming so'm to'lash kerak. 2 minut gaplashish qancha turadi? 5 minut-chi? 10 minut-chi?

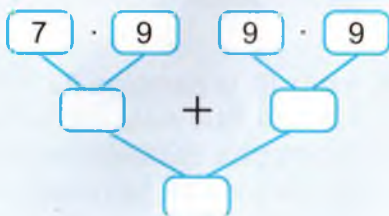

9 ga ko'paytirish jadvali

a	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
a · 9	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90

3. Amallar bo'yicha hisoblang.

4. Ifodalar yozing va ularning qiymatlarini hisoblang.

- 6 sonini 9 marta orttiring.
- 7 sonini 9 ta orttiring.
- 9 sonini uch marta qo'shing.
- 10 soniga 9 sonini qo'shing.

5. Komila ingliz tilini o'rganmoqda. Agar Komila kuniga 9 tadan yangi so'z o'rgansa, u bir haftada nechta yangi so'z o'rganadi?

6. Akmalning turli mamlakatlarda do'stlari bor. Rasm bo'yicha aniqlang:

- Hozir Toshkentda qanday vaqt?
- Agar hozir Akmal yashayotgan yerda soat ertalabki 10 bo'lsa, boshqa mamlakatlarda sutkaning qaysi vaqti bo'ladi?
- Toshkentda soat 14:00 bo'lganda Pekinda soat necha bo'ladi?

Rasm bo'yicha yana boshqa savollar o'ylab toping.

7. Malika yoshi o'zidan 9 marta katta bo'lgan buvisiga qo'ng'iroq qildi. Agar Malika 8 yoshda bo'lsa, buvisi necha yoshda bo'ladi?

8. Hisoblang. Har bir ustundagi sonlar nimasi bilan farqlanadi?

$$(9 \cdot 9) - 1$$

$$(9 \cdot 5) + 5$$

$$(3 + 6) \cdot 9$$

$$9 \cdot (9 - 1)$$

$$9 \cdot (5 + 5)$$

$$3 + (6 \cdot 9)$$

Yondosh mavzu:
xobbi.

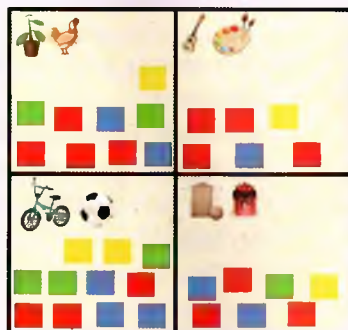
Bo'linuvchi, bo'luvchi,
bo'linma.

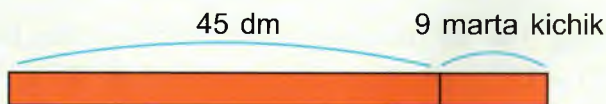
2 ta cho'pni shunday almashtiringki,
natijada qor parchasi tashqarida qolsin.

- Plakatga qarang. Unda bolalar qanday xobbilari borligini belgilaganlar. Plakatda necha turdagi xobbilar ko'rsatilgan? Ularni qanday tartibda qo'yish mumkin? Siz xobbining qaysi turini tanlaysiz?

- 36 nafar bola futbolga qiziqadi. Hamma bolalarni 9 nafardan qilib guruhlariga bo'lishdi. Necha guruh hosil bo'ldi?
- Salima gullarni tomorqaga har bir qatorga 9 tadan qilib o'tqazdi. U 27 ta gulsafsar va 18 ta qo'qongulni nechta qatorga o'tqazgan?
- Feruza tasmalarni rasmda ko'rsatilgani kabi bo'laklarga bo'ldi. Tasma necha santimetr ekanini toping.

-
5. Ifodalar tuzing va ularni hisoblang.

7 va 9 sonlari ko'paytmasi;

90 va 9 sonlari bo'linmasi;

7 va 98 sonlari yig'indisi;

107 va 19 sonlari ayirmasi.

-
6. Jadvalni to'ldiring, javoblarni kamayish tartibida joylashtiring.
Pul banknotlarini yig'ish qanday ataladi?

	K	O	I	I	T	B	A	N	S
a	27	81	36	63	45	90	18	72	54
$a : 9$									

-
7. Mahmud sportchilar, aktyorlar va qo'shiqchilarning fotosuratlarini yig'adi. Uning albomida 152 ta fotosurat bo'lib, ulardan 56 tasi sportchilarniki, bu qo'shiqchilarnikidan 27 ta ko'p. Uning albomida aktyorlarning nechta fotosurati bor?

-
8. Marat chizishni yaxshi ko'radi. U uzunligi 8 dm va kengligi 5 dm bo'lgan rasm chizmoqchi. Bu rasmning perimetri qanday bo'ladi? Yuzi qanchaga teng bo'ladi?

-
9. Hisoblang. Har bir ustundagi misollarda qanday umumiylik bor?

$$42 + 37 + 58 + 63$$

$$7 \cdot 9 + 51$$

$$81 : 9 - 3$$

$$278 - (178 + 56)$$

$$52 + 8 \cdot 9$$

$$72 : 9 - 4$$

$$(279 + 161) - 179$$

$$9 \cdot 9 + 53$$

$$63 : 9 - 5$$

-
10. Shahzoda qo'g'irchoqlar uchun ko'ylakchalar tikmoqda. U o'z qo'g'irchoqlari uchun 9 ta ko'ylakcha, singlisining qo'g'irchoqlari uchun esa 2 marta ko'p ko'ylakcha tikdi. Shahzoda hammasi bo'lib nechta ko'ylakcha tikkan?

-
11. Tomonlari 7 cm va 6 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak yasang. Uning perimetri va yuzini toping.

113. Ko'paytirish jadvali

Yondosh mavzu:
manzillar.

Jadval, qator, ustun.

Sehrli
kvadratni
to'ldiring.

☆ 110 ☆

25		29	
19	33	28	20
35	21	23	32
28	22	25	25

1. Jadvalda har bir belgining manzili bor. U satr va ustunning tartib raqamidan iborat.

Masalan, belgining manzili – (5; 7).

	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							

a) Qaysi belgilar (2; 1), (1; 3), (7; 7) manzillarga ega?

b) , , belgilarining manzillari qanday?

d) Qaysi qatorda birorta ham belgi yo'q?

e) Qaysi ustunda hammasidan ko'p belgi bor?

Jadval bo'yicha bir nechta savol o'ylab toping.

2. Ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini toping.

a) Ko'p qavatli uyda 6 ta yo'lak va har bir yo'lakda 8 tadan xonadon bor.

b) To'g'ri to'rtburchakning bo'yi 6 cm, eni 4 cm. To'g'ri to'rtburchakning yuzi nimaga teng?

d) Hamid 5 ming so'mlik 6 ta kupyur oldi. Hamid qancha pul oldi?

3. Yodda saqlash qulay bo'lishi uchun ko'paytirish jadvali quyidagi ko'rinishda yoziladi:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					

$$5 \cdot 4 = 20$$

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					

$$20 : 5 = 4$$

Ko'paytirish jadvali yordamida hisoblang:

$5 \cdot 3$

$4 \cdot 8$

$7 \cdot 9$

$8 \cdot 6$

$7 \cdot 7$

$9 \cdot 3$

$70 : 7$

$42 : 6$

$56 : 7$

$54 : 6$

$81 : 9$

$24 : 3$

4. Yangi tumanda bir nechta 5 qavatli va 9 qavatli uylar qurildi. Ulardan 83 tasi 5 qavatli uylar, 9 qavatli uylar esa ulardan 18 ta kam. Bu tumanda hammasi bo'lib nechta uy qurilgan?

5. Hisoblang. Javoblarni aytish uchun ko'paytirish jadvalidan foydalaning.

$2 \cdot 7$

$9 \cdot 3$

$27 : 9$

$56 : 8$

$5 \cdot 8$

$7 \cdot 5$

$30 : 3$

$49 : 7$

$6 \cdot 9$

$5 \cdot 3$

$42 : 6$

$63 : 9$

6. Daftaringizga tomonlari 7 cm va 5 cm bo'lgan to'g'ri to'rtburchak yasang. Uning perimetri va yuzini toping.

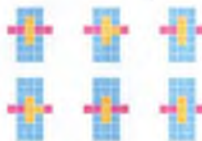
114. Bo'lish bilan ko'paytirish orasidagi bog'lanish

Yondosh mavzu:
tabiatni asrang.

Bo'lish, ko'paytirish,
teskari operatsiyalar

Bu shakl yuqoridan qanday ko'rinadi?

1. a) Ushbu amallarga teskari operatsiyalar o'ylab toping.

Tashlamoq

Ifloslantirmoq

Sindirmoq

- b) Hisoblang.

$$76 + 43$$

$$119 - 76$$

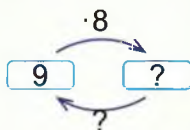
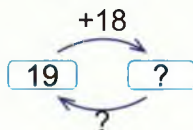
$$119 - 43$$

$$7 \cdot 8$$

$$56 : 8$$

$$56 : 7$$

- d) To'g'ri va teskari operatsiyalarni matematik tilda yozing.

2. Tengliklar yozing. Ularning komponentlarini ayting.

- a) 40, 90 va 130 sonlari ishtirokida 4 ta tenglik tuzing.

- b) 4, 9 va 36 sonlari ishtirokida 4 ta tenglik tuzing.

Ko'paytirish va bo'lish – bir-biriga teskari operatsiyalar.

3. Noma'lum kattaliklarni toping.

$$x : 9 = 8$$

$$y : 2 = 7$$

$$m : 6 = 5$$

$$t \cdot 4 = 28$$

$$n \cdot 7 = 42$$

$$z \cdot 9 = 54$$

4. Noma'lum kattalikni toping.

8 cm	$?$	7 m
$S = ?$	$S = 45\text{ dm}^2$	$S = 28\text{ m}^2$
3 cm	5 dm	$?$

5. Diagrammani o'rganib chiqing. U bo'yicha sinfdoshlaringizga savollar bering. Diagrammada

a) yog'och taxtani (chirish muddati 10 yil);

b) g'ishtni (chirish muddati 100 yil)

qayerga joylashtirish kerak?

6. Ifodalarni matematik tilda yozing va hisoblang.

a) 7 va 8 sonlari ko'paytmasi nechaga teng?

b) Birinchi ko'paytuvchi 6, ko'paytma 54. Ikkinchi ko'paytuvchi nechaga teng?

d) 36 va 4 sonlari bo'linmasi nechaga teng?

e) 8 ga bo'lgandan keyin bo'linmada 7 hosil bo'ladi. Bo'linuvchi nimaga teng?

7. Daftaringizga ko'chirib yozing va bo'sh katakchalarni to'ldiring.

$72 : \square = 9$

$8 \cdot \square = 16$

$5 \cdot \square = 40$

$\square : 4 = 5$

$\square \cdot 7 = 42$

$\square \cdot 6 = 54$

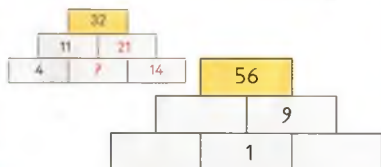
115. Bo'luvchilar va karralilar

Yondosh mavzu:
an'analar, Navro'z.

Bo'luvchi, karrali,
ko'paytuvchi.

Bo'sh kataklarni to'ldiring.

1. Navro'zga bag'ishlangan bayramda 8 nafar qiz milliy xalq raqslarini namoyish etishadi. Ularni bir nechta teng guruhlariga bo'lish kerak. Har bir guruhda necha nafar qiz bo'lishi mumkin?

2. a) 28, 45, 35, 64, 56, 49, 29, 14, 17, 42 sonlar qatoridan 7 ga bo'linadigan sonlarni;
b) 2, 5, 6, 7, 3, 4, 9, 8 sonlar qatoridan 24 soni bo'linadigan sonlarni ko'chirib yozing.

3. 9, 5 va 45 sonlaridan foydalanib, 4 ta tenglik yozing. Bo'luvchilar va karralilarni ayting.

Bo'luvchilar va karralilar

$$a : b = c$$

a soni – b sonining karralisi.

b soni – a sonining bo'luvchisi.

4. Mahmud 64 soni 7 ga karrali desa, Laziz 6 soni 42 ning bo'luvchisi deydi. Ulardan qaysi biri nohaq?

5. a) 5 ga karrali bechta son;
b) 9 ga karrali uchta son o'ylang.

6. Azim bilan Suxrob bir-birlariga sonlar haqida topishmoq aytishdi.

Azim: U 10 dan kichik hamda 2 va 3 ga karrali.

Suxrob: U ikki xonali va 9 ga karrali, uning birinchi raqami 6.

Azim va Suxrob qanday sonlarni aytishgan?

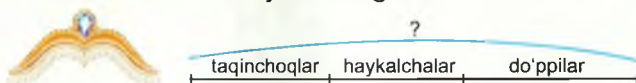

7. Sumalak tayyorlashning retseptlaridan birida undirilgan 1 kg bug'doyga 4kg un qo'shish kerak bo'ladi.
8kg bug'doyga qancha un kerak bo'ladi?

8. Sxemani to'ldiring va masalani yeching.

Bahorgi yarmarkada sotuvchi 28 ta taqinchoq, taqinchoqlardan 9 ta kam loydan yasalgan haykalcha, taqinchoq va haykalchalar birgalikda qancha bo'lsa, shuncha do'ppi sotdi. Sotuvchi hammasi bo'lib nechta buyum sotgan?

9. Uzunligi 20 katak bo'lgan kesma chizing. Uni siz nechta teng bo'lakka bo'la olasiz? Barcha variantlarni yasang.

10. a) 12, 63, 45, 21, 28, 27, 36, 72 sonlar qatoridan 9 ga karrali sonlarni;
b) 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 sonlar qatoridan 30 sonining bo'luvchilarini ko'chirib yozing.

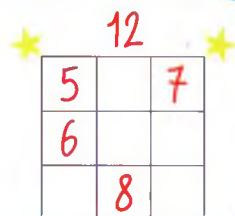
116. Masalalar yechish

Yondosh mavzu:
dam olish.

Amaliy topshiriqlar.

Sehrli
kvadratni
to'ldiring.

1. Ifodalar tuzing va ularning qiymatlarini hisoblang.

a) Tog'ga 2 ta avtobusda dam oluvchilar guruhi yo'lga chiqdi. Har bir avtobusga 34 kishidan o'tirishdi. Guruhda hammasi bo'lib necha kishi bo'lgan?

b) 36 nafar sinfdosh parkka tomosha halqasida uchish uchun kelishdi. Agar bitta kabinaga 4 kishi o'tirsa, ular nechta kabinani band qilishadi?

d) Bitta attraksionga tushish 3 ming so'm turadi. Laziz 8 ta attraksionga tushishga qancha pul sarflagan?

2. Hisoblang.

$$(7 \cdot 9) + 56$$

$$65 - (5 \cdot 9)$$

$$90 - (8 \cdot 7)$$

$$71 - (8 \cdot 8)$$

$$128 + (9 \cdot 9)$$

$$(7 \cdot 9) - 18$$

3. x ning tengliklar to'g'ri bo'ladigan qiymatlarini tanlang.

$$16 : x = 8$$

$$36 : x = 9$$

$$30 : x = 5$$

4. Noma'lum kattalikni toping.

9 cm

?

8 m

$$S = ?$$

6 cm

$$S = 48 \text{ dm}^2$$

6 dm

$$S = 56 \text{ m}^2$$

?

5. Ta'tildan oldin o'qituvchi so'rov o'tkazdi. Qanday dam olish turi hammasidan yaxshi? Savollarga diagramma bo'yicha javob bering.

9	☒				
8	☒	☒			
7	☒	☒		☒	
6	☒	☒	☒	☒	
5	☒	☒	☒	☒	
4	☒	☒	☒	☒	☒
3	☒	☒	☒	☒	☒
2	☒	☒	☒	☒	☒
1	☒	☒	☒	☒	☒

- a) Eng mashhur dam olish turi qaysi? Necha nafar bola uni tanladi?
 b) Qanday dam olish turi eng kam qiziqish uyg'otadi?
 d) Necha nafar bola so'rovda ishtirok etgan?
 e) Siz dam olishning qanday turini tanlaysiz? Nima uchun?

6. Hisoblang, sonlarni o'sib borish tartibida joylashtiring.
 Ta'tilda do'stlar bilan qanday o'yin o'ynash mumkin?

N $78 - 8 \cdot 6$ **O** $29 + 9 \cdot 6$ **B** $9 \cdot 9 - 56$ **E** $4 \cdot 4 + 11$
Q $9 \cdot 8 + 23$ **CH** $4 \cdot 5 + 19$ **K** $84 - 7 \cdot 8$ **I** $7 \cdot 7 - 20$
A $87 - 7 \cdot 6$ **M** $102 - 8 \cdot 8$

7. Quyida keltirilgan o'yinlar va ularning anjomlaridan juftliklar tuzing. Ustunlar va satrlar kesishgan kataklarda yotgan harflardan so'z tuzing.

Futbol	A	S	H	J	T	N
Voleybol	B	U	F	Y	O	P
Tennis	I	V	Z	R	K	B
Basketbol	D	T	M	K	G'	T
Regbi	K	I	E	O'	E	I
Xokkey	L	X	G	P	S	Q

Yondosh mavzu:
men va jamiyat.

1. Ko'paytirish jadvali yordamida quyida qanday so'zlar yashiringanini aniqlang. Bu so'z nimani anglatadi?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	SH	Y	B	N	P	O'	T	P	O
3	6	CH	V	L	S	H	O	L	J
4	8	12	CH	D	N	CH	N	S	K
5	10	15	20	X	F	S	J	G	Y
6	12	18	24	30	Q	T	I	K	V
7	14	21	28	35	42	U	K	I	T
8	16	24	32	40	48	56	A	I	M
9	18	27	36	45	54	63	72	Q	Z
10	20	30	40	50	60	70	80	90	A

5 · 5	7 · 7	2 · 2	4 · 4	8 · 8	6 · 6	3 · 3	10 · 10	9 · 9

28	48	10	56	14	32	45	63	27	15	72

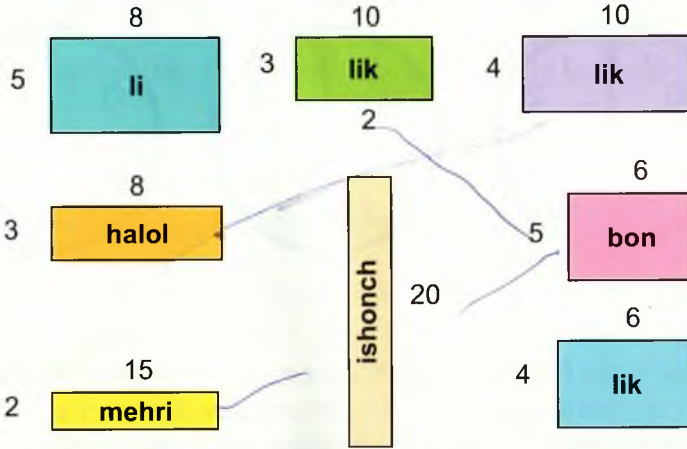

2. Zanjir bo'ylab so'z tuzing. Har bir element uchun mavzuni oching, topshiriqni tanlang, so'zni toping, harfni sanang. Bu so'z nimani anglatadi?

116, 4, 1, 2 → 115, 7, 3, 6 → 114, 6, 3, 1 → 113, 4, 3, 2 →
112, 11, 1, 3 → 111, 7, 3, 3 → 110, 9, 1, 5 → 109, 5, 1, 5.

3. Shakllarning yuzlarini toping. Bir xil yuzga ega bo'lgan shakllarni birlashtiring. Bu yerda qanday so'zlar yashiringan?

4. Maqolni ochib o'qing.

	K	I	B	N
	J	O	A	R
	T	E	Z	D
	Q	L	S	CH
	M	Y	SH	F

1. Nyu-York (AQSH)da Toshkentdagidan 9 soat orqada. Rim (Italiya)da Nyu-Yorkdagidan 5 soat oldinda. Qaysi soat qaysi vaqtni ko'rsatmoqda?

2. Anvar bilan Bahrom o'yinchoqlarini almashtirishdi. Anvar o'z yuk mashinachasini 5 ta askarchaga, Bahrom esa bitta askarchasini 6 ta rezina sharchaga almashtirdi. Agar yuk mashinachasiga 10 ta qog'oz samolyot almashtirish mumkin bo'lsa, qog'oz samolyotni nechta sharchaga almashtirish mumkin?

3. Azizning ikkita opasi bor. Uning singlisi Malikaning esa opalaridan ikki marta ko'p akasi bor. Oilada nechta farzand bor? Azizning akalari nechta? Malikaning opalari nechta?

4. Aziz Sherzodning o'g'li, Sherzod esa Muslimning o'g'li. Aziz Muslimga kim bo'ladi?

5. Bitta zinapoyada 10 ta pog'ona bor. Qavatdan qavatga tushish uchun 2 ta zinapoyadan o'tish kerak. O'quvchi birinchi qavatdan to'rtinchi qavatga ko'tarilishi uchun nechta pog'onadan o'tishi kerak?

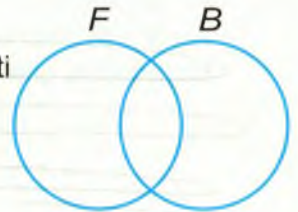
6. Bekzod, Sherzod va Akmal hayvonot burchagidagi jonivorlar: to'tiqush, quyon va toshbaqalarga qarashda yordam berishdi. Agar Sherzod tozalashlardan keyin o'z qaramog'idagi jonivorning yungini taragan, Bekzod esa toshbaqa bilan shug'ullanmagan bo'lsa, kim qaysi jonivorga qaragan?

7. Salim parkdagi konsertga boshlanishidan 15 minut oldin yetib keldi, biroq uning soati 5 minut orqada qolayotganini sezib qoldi. Konsertning boshlanishi 10 minutga kechikdi. Salim konsertning boshlanishini jami necha minut kutdi?

8. Venn diagrammasi yordamida yeching. Temurning hamma do'stlari sport to'garaklarida shug'ullanadi. 10 nafar do'sti futbol to'garagiga, 8 nafar do'sti basketbol to'garagiga qatnashadi. Agar Temurning 12 nafar do'sti bo'lsa, necha kishi ikkala to'garakka qatnashadi?

9. Diyora javondagi changlarni artayotib, har kuni ushbu buyumlarni turlicha tartibda joylashtiradi. U bu ishni necha kun davom ettira oladi?

10. 10 nafar usta ish haqi uchun 11 ta bir xil xaltacha tanga oldi. Har bir ustaga bir xaltacha va 5 tangadan tegdi. Bir xaltachada nechta tanga bo'lgan?

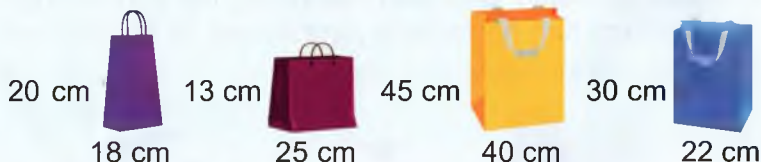
11. Munisada orzular taxtasi – plakat bor, Munisa unga yozuvli stikerlarni yelimlaydi. U o'z stikerlarini qanday tartibda yelimlagan?

12. "Quvnoq startlar" o'yini musobaqalari uchun sport zalida 12 ta buyumdan iborat to'siqlar yo'lakchasini hosil qilish kerak. Yo'lakchani oxiriga yetish uchun yana qanday buyumlarni olib kelish kerak?

13. Sotib olingan suratni sovg'a xaltachasiga joylash kerak. Suratning o'lchamlari 27 cm ga 18 cm. Xaltachalardan qaysi biri ko'proq mos keladi?

14. Qonuniyatni toping va yana ikkitadan qiymat yozing.

753, 749, 745, 741, ...
 901, 802, 703, 604, ...
 10, 10, 20, 30, 50, 80, ...

Mundarija

Muqaddima.....	3
73. To'g'ri chiziq, nur, kesma.	4
74. Yassi sirtlar. Tekislik	6
75. Burchak. Burchak turlari	8
76. To'g'ri to'rtburchak va kvadrat.	10
77. To'g'ri to'rtburchak va kvadratning burchaklari xossalari.....	12
78. To'g'ri burchak yasash.....	14
79. To'g'ri to'rtburchak va kvadratning tomonlari xossalari.....	16
80. Katak qog'ozga shakl yasash	18
81. Yuz tushunchasi.....	20
82. Katak qog'ozdagi yuzni hisoblash.....	22
83. Yuz o'lchov birliklari.....	24
84. Masalalar yechish	26
Mavzu bo'yicha yakuniy dars.	28
85. Ko'paytirish tushunchasi.....	30
86. To'g'ri to'rtburchakning yuzi.....	32
87. Ko'paytirish komponentlari.....	34
88. Ko'paytirishning o'rin almashtirish xossasi.....	36
89. Ko'p xonali sonlarni 1 ga ko'paytirish.....	38
90. Bir xonali sonlarni 1 ga ko'paytirish.....	40
91. 2 soniga ko'paytirish.....	42
92. 2 sonini ko'paytirish va 2 ga ko'paytirish.....	44
93. Sonni bo'lish. Bo'lish komponentlari	46
94. Sonni 2 ga bo'lish.....	48
95. Sonni 2 ga bo'lish.....	50
96. Juft va toq sonlar.....	52
97. 3 sonini ko'paytirish va 3 ga ko'paytirish.....	54

98.	Sonni 3 ga bo'lish.....	56
99.	4 sonini ko'paytirish va 4 ga ko'paytirish.....	58
100.	Sonni 4 ga bo'lish.....	60
101.	5 sonini ko'paytirish va 5 ga ko'paytirish	62
102.	Sonni 5 ga bo'lish.....	64
103.	Bir necha marta orttirish	66
104.	Bir necha marta kamaytirish	68
	Mavzu bo'yicha yakuniy dars.....	70
105.	6 sonini ko'paytirish va 6 ga ko'paytirish	72
106.	Sonni 6 ga bo'lish.....	74
107.	7 sonini ko'paytirish va 7 ga ko'paytirish	76
108.	Sonni 7 ga bo'lish.....	78
109.	8 sonini ko'paytirish va 8 ga ko'paytirish	80
110.	Sonni 8 ga bo'lish	82
111.	9 sonini ko'paytirish va 9 ga ko'paytirish.....	84
112.	Sonni 9 ga bo'lish.....	86
113.	Ko'paytirish jadvali	88
114.	Bo'lish bilan ko'paytirish orasidagi bog'lanish.....	90
115.	Bo'luvchilar va karralilar.....	92
116.	Masalalar yechish	94
	Mavzu bo'yicha yakuniy dars	96
	Mantiqiy masalalar.....	98

Darslik holati haqida ma'lumot

Nº	O'quvchining F.I.Sh	O'quv yili	Darslikni olgandagi holati	Sinf rahbarining imzosi	Darslikni qaytarib berishdagi holati	Sinf rahbarining imzosi
1	2024 dzhomova S	2024	yaxshi			
2						
3						
4						
5						
6						

**Darslikni olish va o'quv yili oxirida uni qaytarishda
yuqoridagi jadval sinf rahbari tomonidan
quyidagi mezonlarga muvofiq to'ldiriladi**

Yangi	Darslikning oldingi holati
Yaxshi	Muqovasi butun, kitobning asosiy qismidan uzilmagan. Barcha sahifalar mavjud, butun, yirtilmagan, yelimi ko'chmagan, sahifalarida yozuvlar va chiziqlar yo'q
Qoniqarli	Muqovasi ezilgan, shikastlangan, kitobning asosiy qismidan qisman ajralgan va foydalanuvchi tomonidan tiklangan. Qayta tiklash ishlari qoniqarli. Yirtilgan sahifalar yopishtirilgan, ba'zi sahifalari yirtilgan
Qoniqarsiz	Muqovasiga chizilgan, kitobning asosiy qismidan to'liq yoki qisman yirtilib, uzilgan, qoniqarli tiklangan. Sahifalari yirtilgan, ba'zi sahifalari yo'q, bo'yalgan, ifloslangan, tiklash mumkin emas

Repyova Irina Vladimirovna

Matematika

2-sinf

III qism

Umumiy o'rta ta'lim maktablari uchun darslik

“Novda Edutainment”
Toshkent – 2023

Muharrir	<i>N. Gaipov</i>
Badiiy muharrir	<i>A. Sobitov</i>
Musahhih	<i>M. Mirsalikov</i>
Rassomlar:	<i>A. Pan, E. Aganesyan, R. Mametova</i>
Kompyuterda sahifalovchi	<i>O. Sava</i>

Nashriyot litsenziyasi AI №158. 30.06.2023-yilda original-maketdan bosishga ruxsat etildi. Bichimi 60x84 1/8. Kegli 15 n/shponli. “Arial” garniturası. Ofset bosma usulida bosildi.

Mashinada yengil bo'rlangan (Machine Finished Coated) 80 g/m² qog'oz.

Shartli b.t. 13. Hisob-nashriyot t. 2,88.

Adadi 626 913 nusxa. Buyurtma raqami 23-583.

“O'zbekiston” NMIUda chop etildi.

